

Významné výročí
George Bradyho, str. 3

Yuzuru a jeho zlatý
tanec na ledě, str. 1

Smutek za paní
Baťovou, str. 1, 6

Nové divadlo v nové
hře v dubnu, str. 8

Mladí manželé na
Nokturnu, str. 9

February 22, 2018

No 3 (2916)
Volume 69 • \$3.75

Published every third Thursday
17 issues a year
ISSN 08329-2668
Publications # 2206013

NOVÝ DOMOV

Financed by the
Government of Canada

Canada

THE NEW HOMELAND

www.masaryktown.ca

PRAVDA VÍTĚZÍ!

CANADA'S CZECH AND SLOVAK NEWSPAPER PUBLISHED BY MASARYK MEMORIAL INSTITUTE INC. SINCE 1950

ROZHODUJÍCÍ UDÁLOSTI

Květen 1945 a únor 1948 jsou dvě záchytná data vztahu mezi Sovětským svazem a Československem, kdy Marxovo intelektuální semeno a Stalinova zabijácká touha po moci dozrály v dračí žeň, ale zdaleka nezachycují rozsah snění a iluzí lidí první poloviny 20. století. Už skoro od jeho počátku spisovatelé a básníci vítali v komunistických teoriích příslib nové éry lidského rodu, splnění snů o rovnosti a spravedlnosti a ve vůdcích komunistického hnutí světlo nové víry. Jak jinak bychom mohli pochopit verše Karla Tomana na Leninovu smrt: "Nezhaslo slunce, ale zemřel člověk. A že byl veliký, zem se zapotácela jako lodička, když člověk vyskočí z ní na břeh." Nebo obdivnou návštěvu Sovětského svazu Georgem Bernardem Shawem. Nebo verše mladičkého Jiřího Wolker: "Souduzi do boje jdou za spravedlnost, soudruzi do boje jdou a nikdo neschází." Nebo dětinsky neškodnou báseň S.K. Neumanna: "Poručíme větru dešť..."

Nedá se pravděpodobně tvrdit, že Češi a Slováci byli naprosto nepřipraveni na brutální způsob vlády, který následoval Benešovu rezignaci a nastolení vlády Klementa Gottwalda. Měli svědectví desetitisíců ruských legionářů, kteří se Sibiří probojovali v bitvách s komunistickými jednotkami do Vladivostoku, o nichž (ale i o legionářích v jiných zemích - volýšský rodák Josef Hynek, který skončil jako instruktor ve výcvikových střediscích kanadské armády) napsal: "Stojí za zmínku, že československé armády první světové války složené z Čechů, kteří byli po tisíc roků pod vládou habsburské dynastie rakousko-uherského impéria, a Slováků, kteří po tisíc roků žili pod botou maďarských lordů, byly schopny organizovat - mimo území své země - armádu, která pochodovala přes ruské impérium, plavila se Tichým, Atlantickým a Indickým oceánem, Východočínským a Středozemním mořem se přesunula přes USA a Kanadu - výkon, jakým se nemůže pochlubit armáda žádného jiného národa." (Osobně je mi líto,

že tento fakt sám o sobě nás nezastavil před rozparcelováním Československa bez referenda.) Během třech roků mezi květnem 1945 a únorem 1948 žili Češi a Slováci v omezené svobodě, která po nacistické okupaci chutnala skoro jako pravá svoboda. Na rok 1948 byly plánovány volby. Komunisté se obávali, že je prohrají a s pomocí Sovětského svazu zinscenovali puč. Prezident Beneš byl postaven před sebezbražděné rozhodnutí: přijmí naše požadavky, nebo abdikuj. Jednou z mála vzorných reakcí bylo pochodování univerzitních studentů Prahou, které skončilo dnes již legendárním pochodem na Hrad. Čtyři z nich později našli domov v Kanadě: Victor Fic, Vratislav Štafl, Zdeněk Otruba a já. Fic a Štafl byli členy delegace přijaté prezidentem Benešem na Hradě. Nebylo to povzbudivé setkání: Beneš se jim jevil jako starý, nemocný, zlomený člověk, zřejmě smířený se svým osudem. Shodně popisovali Benešův stav: ruce se mu třáslly, jednu si prstem držel v knoflíkové dírci, oči propadlé - portrét poraženého muže. Jen opakoval, že demokracie bude zachována... Nedlouho po Benešově abdikaci

bylo na dlažbě před Černínským palácem nalezeno tělo Jana Masaryka, který vstoupil do Gottwaldovy vlády zřejmě v naději, že se mu podaří před komunistickou zvlášť ochránit alespoň několik přátel. Vražda? Sebevražda? Pokud vím, dosud nebylo řečeno všeobecně přijaté poslední slovo...

Nemyslím, že reakce Čechů a Slováků na únorový puč bude patřit k slavným epizodám našich dějin. Ale několik výjimečných hrdinů (a mezi nimi vzpomínáme alespoň jednu ženu) si zaslouží naši úctu: generál Alois Eliáš, který spojuje odpor proti nacistům i komunistům (po skončení I. sv. války a návratu z legii bojoval na Slovensku proti maďarským komunistickým jednotkám). Eliáš zběhl z císařské rakouské armády a vstoupil do československých ruských legií. Byl poslán do Francie, kde bojoval proti německé armádě. Po návratu do Československa, jak jsme se už zmínili, bojoval proti maďarským komunistickým jednotkám na Slovensku. Později svoji zemi zastupoval jako delegát ve Společnosti národů. Po okupaci Čech a Moravy nacisty přijal funkci mi-

> 11

Potlesk také pro Shae...

Zlatá medaile na 23. Zimních olympijských hrách v Koreji ověřila sportovní úsilí kanadského krasobruslaře Yuzuru Hanyu, o němž deníky psaly v absoutních výroci: Button z New Yorku řekl: "I think he's beautiful; he moves like a dream."

Wearing a white tunic on Saturday, Hanyu performed as a character out of Japanese folklore: Abe no Seimei, a spiritual adviser and astrologer from the 11th century with Merlin-like mystical powers. He received one perfect score of 10 for musical interpretation and two 10s for the design of his program. Hanyu can appear so relaxed on the ice that Julian Yee, a Malaysian skater, said he "looks like he wakes up from bed and goes and jumps."

On Nov. 9, though, Hanyu's Olympic chances grew uncertain, when he landed awkwardly while rehearsing a quad lutz before a competition in Japan. It is the most difficult of the four-revolution jumps currently being performed. Hanyu was trying to perfect the lutz, in part, to match Chen's magnificent jumping ability, etc., uvedli Jeré Longman a and Victor Mather B. 16 února ve sportovní-analytickém článku s titulkem Yuzuru Hanyu

> 8

The Bata family is deeply saddened to announce the passing of our mother, grandmother and great-grandmother, Sonja I. Bata, on February 20, 2018 at age 91. The world has lost a woman of tremendous vision, vitality and integrity, whose life was dedicated to the pursuit of excellence in countless domains.

Mrs. Sonja Bata

Nov 8, 1926
Feb 20, 2018

Sonja Ingrid Bata, née Wettstein, was born in Zurich, Switzerland, on November 8, 1926. At the age of 19, she interrupted her architectural studies to marry Thomas J. Bata, the son of the Czechoslovak shoe manufacturer. Throughout the 62 years of their marriage, until Thomas J. Bata's death in 2008, Sonja Bata shared his total dedication to the family enterprise and his pride in the contributions which it made to the social and economic wellbeing of its employees and the countries and communi-

ties in which it operated. As a team, they travelled indefatigably on business to the far corners of the earth. Sonja Bata played a pivotal role in building the global Bata organization. Following Thomas J. Bata's death, she continued to promote their joint ideal of Responsible Capitalism. Her business travels led to a fascination for rare and traditional footwear. In recent years, Sonja Bata has worked to revitalize Batavia, the factory town that her husband founded on emigrating to Canada in 1939, as a model sustainable community. Sonja Bata believed strongly in public service and took a leadership role in many volunteer organizations, in-

cluding the National Design Council, World Wildlife Fund Canada, Junior Achievement of Canada, North York General Hospital, the Council for Business and the Arts in Canada, the Council for Canadian Unity, the Royal Military College of Canada and York University.

In the domain of business, Sonja Bata served as a Director of Alcan Aluminium Limited, CT Financial, the Canadian Commercial Corporation and the Canadian Chamber of Commerce. As a loyal Canadian, Sonja Bata was

particularly proud to have been the longest serving Honorary Captain in Canadian Navy. Honours awarded to Sonja Bata include Officer of the Order of Canada, Retail Council of Canada Lifetime Achievement Award, Canadian Business Hall of Fame, CESO Award for International Development, B'Nai B'rith Humanitarian Award and the silver medal of the United Nations Environmental Programme. Eight universities in Canada and Europe conferred Honorary Doctorates on Sonja Bata. Mrs. Bata is survived by her children, Thomas G. Bata, Christine Schmidt, Monica Pignal and Rosemarie Bata, her nine grandchildren and five great-grandchildren. At her request, her funeral will be limited to her closest family.

Celebrations of her life will take place in the spring at the Bata Shoe Museum in Toronto and in Batavia.

IN LIEU OF FLOWERS, DONATIONS MAY BE MADE TO THE SONJA BATA MEMORIAL FUND AT THE BATA SHOE MUSEUM. PHOTO WIKIPEDIA

KE DNI

Kurzorem počítače doslova litám sem a tam po titulcích různých článků různých autorů. Všechny bych si chtěla přečíst, každý z nich nabízí vysvětlení či zamyšlení nad jiným problémem ať už domácími či zahraničními. Svět se doslova topí v záplavě událostí, takže není divu, že po zprávách už ani nevíme, kolik že to hodin bilo.

A nestačím se podívat třeba nad A. Babišem, současným premiérem v demisi - mimochodem celá vláda se nachází pořád v tom jiném stavu a není nějaké dohledno, kdy se toho nabytého "politického těhotenství" zbaví. Možná po chvíli, kdy pan/soudruh prezident řekne své ano přisaře prezidentské. Letos to přišlo zrovna na mezinárodní svátek žen. Co myslíte, čemu mužské osazenstvo národa dá přednost - půllitru v hospodě, jak bývalo na MDŽ zvykem, nebo půllitru před televizní obrazovkou, jak zůstalo zvykem?

Člověk se nestačí divit nad vorážností (či co to v lidech dnes dímá, určité se to nedá nazvat odvahou), mnohých výroků. Tak třeba Kajíněk (Jiří, 1961) bez uzardění prohlašuje, že se chystá do příštích prezidentských voleb kandidovat. Věřím mu, že by získal oněch 50 tis. potřebných podpisů potenciálních voličů, a zdůvodňuje svoje schopnosti pobytem za mřížemi. „Při příštích volbách budu kandidovat na prezidenta! Vězení je pro to dobrá příprava! Padesát tisíc potřebných hlasů mu dokonce nabízel už letos, on to odmítl. Nechtěl jít proti Miloši Zemanovi... Jestli to jméno někomu nic neříká, pak Kajíněk byl omilostněn prezidentem ČR. Dokonce paní prezidentová mu tu milost přinesla osobně do vězení. Český recidivist se nikdy nežil pocitovou prací Kradl. A naposledy byl odsouzen na doživotí za dvojnásobnou vraždu. Předtím ho osvobodil prezident Havel, teď Zeman... má to ale někdo štěstí a ještě s ním a o něm natočili film, takže už dělat vůbec nemusí. Naše domovina má ve věznicích, kteří nastoupili na prezidentský stolec, tradici - vzpomeňme třeba na Husáka mj. To by ale byla dvojka na Hradě, jeden stíhaný za prokázanou spolupráci s StB a zpronevěru miliónů korun, druhý s rozlučkovým papírem z Plzně v ruce.

"Hned jsme se naježil, jakmile jsem zahlédl toho povedeného premiéra, jak říká, že ČT vysílá živě o jeho estébáctví - lže jako když tiskne. Stejně jako Zeman a jeho hradní kamarila. Budou to těžká léta, protože můžeme velice brzo čekat cenzuru (Reflex, Respekt, Právo, ČT, hlavně ČT24 apod.), k tomu svým hlasováním přispějí komunisti (kteří s tím mají velké zkušenosti)...", píše mj. Pepíček Mára z Česka. A ten moravsko-japonský patriot s těmi jeho voliči... ten má největší zájem na vystoupení ČR z EU a z NATO. Zřejmě nechte, jaký

➤ 6

SPOLEČENSKÝ KALENDÁŘ

TORONTO

► ST 28.02. v 9.30 a ČT 01.03. v 18.30 – Brain Health Seminar - Akuna Boardroom, 5115 Satellite Drive, Mississauga ON L4W 5B6

► SO 03.03. ve 14.00 (do 18.00) – valná hromada Českého a Slovenského sdružení odbočky Toronto, hala sv. Pavla 1424 Davenport Rd. Toronto (na západ od Dufferin St.). Po oficiální jednání v 16.00 – vzhledem k 100letému výročí vyhlášení samostatné CSR - bude promítnut dokumentární film z Baťových ateliérů z První republiky. Všichni zájemci jsou srdečně zváni. (Pokud zbude čas a bude zájem, mohli bychom k 30. výročí koncertu Karla Kryla na Masaryktownu promítnout část záznamu z té doby. Pro veřejnost vstup dobrovolný (pronájem haly není zdarma).

► PO 12.03. v 18.30 – Setkání absolventů univerzity Karlovy v Praze v prostorách GK ČR, Bloor St. West, Suite 1500, prosíme o registraci do 28. února 2018 na e-mailové adrese: absolventi@cuni.cz

► SO 24.03. od 10.00 (do 14.00) – pořádá MMI tradiční velikonoční prodej, také široká nabídka upotřebených knih, restaurace Prague, Masaryktown, chcete-li stánek, volejte (416)439-4354. Viz plakátek str. 8

► PÁ 23. - SO 24.03. – U of T, Czech Theory of Drama and Theatre Conference, info prof. Ambros (416)926-1300 ex. 3200

► PÁ 23. - SO 24.03. – "The Prague School Today: Rethinking Performance in Contemporary Context", University of Toronto, VIC 212, Victoria College, 73 Queen's Park Crescent, Toronto, Ontario, M5S 1K7, organizer: Andrés Pérez-Simón (U of Cincinnati). Prof. V. Ambros, phone: (416) 926-1300 ext. 3200, department of Slavic Languages and Literatures.

► PÁ 20. - NE 22.04. – o víkendu představení Nového divadla v Maja Prentice Theatre, 3650 Dixie Rd., Mississauga, ON, na programu je komedie Raye Cooneyho pod titulem „Manželství o život“, na které režijně a dramaturgicky pracuje herec ND Bohdan Zatovkaniuk. Čtěte na str. 8

► SU 06.05. – Sokol Spring Festival Toronto, church st. Wenceslaus, 496 Gladstone Ave., Toronto

► PÁ 18. - PO 21.05. - Czech That Film Festival v rámci České kultury v Ontariu pořádá Generální konzulát ČR v Torontu. Slíbené jsou zajímavé tituly. Promítat se bude v nejstarším torontském kině Cinema Revue na Roncesvalles Ave. Čekáme také na podrobnosti.

► PÁ 25.05. – koncert ke 100. výročí vzniku CSR, Pražský smíšený sbor (50 lidí), Rosedale United Church (pravděpodobně bude i další)

► SO 26. - NE 27.05. – Open Doors Toronto také na Masaryktownu, potřebujeme vaši pomoc, dobrovolníci, na místě samém

► PÁ a SO 01. a 02.06. - Invitation to attend and participate in The rebirth of Europol - international conference in Washington, Celebrating the 100th year anniversary of the Paris Conference and creation of new states in Central/Eastern/Southern Europe. June 1. reception, 13:30 - 17:00, June 2. - 9:00- 17:30. Embassy of Slovakia, 3523 International Ct NW, Washington, DC 20008. Moore: https://docs.wixstatic.com/ugd/ef800d_53b4cd74bb1c4ab795b4864c016d6d51.pdf OR https://docs.wixstatic.com/ugd/ef800d_1764bf4dfe4e470db91b7f6d57367b9a.pdf

► SO 23.06. - Český a Slovenský národ na Masaryktownu - den pro rodiny a přátele, odělejte si určité čas. Dobrovolníci, volejte (416)439-4354

► PÁ 02. - NE 04.11. – víkendové představení Nového divadla „S tvou dcerou ne“ nám známého autora a režiséra Antonína Procházky z Plzně. V hlavní roli hostuje v Česku oblíbený herec Petr Narožný. Poznamenejte si: Maja Prentice Theatre, 3650 Dixie Rd., Mississauga, ON. Sledujte nás, dozvíte se více.

► ST 07. - PÁ 09.11. – U of T konference historiků, podrobnosti později

PRAGUE RESTAURANT & CAFÉ in the Park na Masaryktownu

450 Scarborough Golf Club Rd. Toronto, tel. (416)289-0283, www.praguerestaurant.ca

► Prague Restaurant and Café in the Park na Masaryktownu s novou službou: dovoz jídla na objednávku. Společnost SkipTheDishes zabezpečuje delivery (<https://www.skipthedishes.com/prague-restaurant>), je napojena na webovou stránku a FB restaurace (www.praguerestaurant.ca), kde si můžete vybrat.

► Gift Card nabízí restaurant na požádání, je možné si objednat online anebo telefonicky, restaurace ji odešle na uvedenou adresu, platí se kreditní kartou. Info (416)289-0283

NOKTURNA VE MĚSTĚ V NEDĚLI V 17.00 h.

NE 11.03. – manželské Duo Ventapane - pianista Martin Karlíček a houslista Mona Shiharshi. Kostel sv. Václava, TO rezervace (416)481 7294, čtěte rozhovor na str. 9

NE 22.04. – Karolína Kubálová, kostel sv. Václava, Toronto

NE 06.05. – prof. Iain Scott na Masaryktownu, 100 let české opery, restaurace na Masaryktownu, TO

NE 27.05. – Emil Viklický a dva torontští jazzmani na jazzovém večeru. Restaurace na Masaryktownu, TO.

Více: www.nocturnesinthecity.com nebo (416) 481-7294, vstupné \$25.00

ČESKÁ ŠKOLA TORONTO

► SO (každá) 10.00-12.00 – Česká doplňovací škola MMI pro děti 5-12 let, učebna na 918 Bathurst St., Toronto. Objekt: www.918bathurst.com. Přiveďte svoje děti s jakoukoliv úrovní znalosti češtiny. Všechny jsou srdečně vítány. Info: paní Iva (416)439-4354.

SLOVENSKÁ ŠKOLA MISSISSAUGA

► SO 09.00-11.30 (každá) – Blessed Teresa of Calcutta Elementary School, 1120 Runningbrook Dr., Mississauga, vyučuje Daniela Kramáriková, (647)834-8020, daniela@gmail.com

ČESKÁ a SLOVENSKÁ ŠKOLA KITCHENER

► SO (každá) 09.00 -11.30 – pro děti ve věku 4-14 let, St. Francis School, wing A, 154 Gatewood Rd., Kitchener. V případě zájmu kontaktujte: Mirka Pirová mirka.pirova@wcdsb.ca, slovenština Vanda Gabajová vanda.gabajova@wcdsb.ca. Info také na: www.kwczechsandslovaks.com.

ČESKÁ ŠKOLA OAKVILLE

► SO (každá) 09.30 -12.00 – Česká doplňovací škola pro děti ve věku 4-12 let, kterou provozuje Holy Family Catholic School, HCDSB-International Languages. Info: učitelka Renata Freibergová, tel. (416)887-9863, email: renata_freiberg@yahoo.com

ČESKÁ TV NOVÁ VIZE

► SO (každá) v 10.00-10.30 a ST (každou) v 7.00 opakování - vysílá Nová Vize v dosahu Ontario na stanici OMNI 1 (v Torontu kanál 47/kabel 4 a 169), producentka Markéta Slepčíková, tel: (647)892-6912, Nova Vize, 7 Auburn Av., Toronto, ON M6H 2L6, Canada, email: novavize.ca@gmail.com, www.novavize.com s TV programy.

SLOVENSKÁ TV SLOVENSKÝ SVET

► SO (každá) v 10.30-11.00 a ST (každou) v 7.30 opakování. Producentka Katarína Homolová. Tel: (647)233-3105, email: slovenskysvet@gmail.com, www.tvsedna.com

CALGARY

Česká škola v The Village, 4039 Brentwood Road NW, Calgary

► SO každá 9.30-11.30 kromě dlouhých víkendů, Kulihrášek pro děti do 6 let pod vedením Andrei Loewen, základní třída pro děti do 6 let pod vedením Evy Goluskové

► SO každá 18-20 hodin – dospělí začátečníci pod vedením Zdeňky Han-ky. Nové celodenní vyučování pro děti školního věku v průběhu PD Days (13 dnů během šk. roku podle rozvrhu CBE) s vyučováním 8.00 -17.00 (přesná data jsou na FB)

► Každoroční letní český příměstský tábor – tento rok od dob 09.-13.7.2018 ► PÁ 24.03 v 9.30-11.30 - Velikonoce pro děti i dospělé, zdobení vajíček, ple-tení pomlázek, velikonoční dekorace, občerstvení s beránkem, ► zdarma pro děti z ČS v Calgary, ostatní \$5 za dítě (knihovna)

► PÁ 06.04. od 18.00 do SO 07.04 do 09.30 - Noc s Andersenem v knihovně, pro děti od 4 let, poplatek \$10 za dítě, rodiče mohou s dětmi přes noc zůstat podle dohody (knihovna)

► PÁ 27.04. v 19.99 (do 20.30) - beseda s českými spisovateli v Calgary - Zdeněk Hanka a Liba Svrčinová-Cummings, poplatek \$5 a lehké občerstvení ve stylu potluck (knihovna)

► PO 09.07. - čtení a dílna v příměstském táboře a večerní beseda pro dospělé s velvyslancem ČR v Kanadě Pavlem Hrnčířem a jeho ženou Veronikou (další info později)

Kontakt: Česká škola, knihovna a akce: calgaryczechschool@gmail.com anebo Yvea Zaela na tel. (403) 228-0126, mobile (403) 670-0802

► Tištěné Calgarské Listy (CL) se vydávají 4x do roka - \$15.00. Noví zájemci se mohou přihlásit k odběru: Vladimír Mašata (403)289-7244, email vlamasata@gmail.com, nebo vyžádejte písemně: Czech and Slovak Association, Po Box 355 Calgary, AB T2P 2H9

EDMONTON

► Z činnosti SVU: Jako součást oslav 100. výročí založení Československa, SVU a ČSSK Edmonton sponzořovalo významný koncert Edmonton Symphony Orchestra s názvem "An Evening with Dvorak". Koncert se konal ve Winspear Centre for Music 8 února. Všichni jej uvalili.

► PO 26.02. v 19.00 - u příležitosti tohoto významného výročí se bude konat další koncert v provedení Terri Hron a Zuzana Šimurdova (past and present members SVU). Při přípravě tohoto koncertu SVU společně s ČSSK a Boreal Electro Acoustic Society of Edmonton spolupracovalo. Koncert se uskuteční z podnětu Terri Hron a nese název 'Bohemian Elegy'. Elegie jsou vzpomínkové skladby napsané v upomínku přátel a rodinných členů. Terri Hron je mezinárodně uznávaná skladatelka, doprovází ji

➤

➤ bude Zuzana Šimurďová. Koncert se uskuteční v Edmonton Moravian Church, 83rd avenue and 95th St., vstupné dobrovolné.

SO 03.03. v 15.00 - Czech and Slovak Choir of Edmonton ve spolupráci s SVU Edmonton, porada koncert Spievanky (pisnický pro děti). Koncert se koná 3. března, 2018 ve Dayspring Presbyterian Church, 11445-40 Ave NW, Edmonton, dšti zazpívají české a slovenské dětské písně., vstupné dobrovolné. SVU Edmonton připravuje další akce v tomto jubilejním roce. Informace přineseme.

► Pokračování online hry pro krajany "Riskuj, krajane!" bylo vloženo na web http://www.cssk.ca/riskuj_krajane/. Pěknou hru.

GUELPH-WATERLOO-KITCHENER

ČESKÁ A SLOVENSKÁ ŠKOLA

► SO (každá) 09.00 -11.30 – pro děti ve věku 4-14 let, St. Francis School, wing A, 154 Gatewood Rd., Kitchener. V případě zájmu kontaktujte: Mirka Pirová - mirka.pirova@wcdsb.ca, slovenština Blanka Michele blanka.michale@wcdsb.ca.

► NE 22.04. – výjezd na představení Nového divadla v Torontu podle rozpisu, zajistěte si místo v autobuse na tel. (519) 664-345 do 18. února. Dává se komedie Manželství o život, autor Ray Cooney

► ČT 08.03. v 17.30 – výroční členská schůze ČSSK, restaurace Angies Kitchen, St. Agatha. Zamluvení večere na emailu jkarger@golden.net, nebo (519) 664-3450

Filmové pondělky ► 05.03 – komedie Jak utopit dr. Mráčka, 1974 ► 22.04. – drama komedie Teorie tygra, 2016 ► 07.05. – Lásko je láska, komedie.drama 2012 ► 04.06. – Páni kluci, příběhy kamarádů, 1975

ÚT (každé) 19.00-20.00 – cvičení sokolů, Elizabeth Ziegler School, 90 Moore Av., Waterloo, info (519) 664-3450

► Zpravodaj Dobrý den! do světa vypravují zodpovědná redaktorka Eva Kratochvílová a výtvarníci Lida Baušová a Josef Kratochvíl. Minulé vydání bylo věnováno Emilu Škodovi, obstarajte si, čtěte. Email: ekratoch@sympatico.ca, tel. (519) 821-3321.

MONTREAL

► Misie sv. Václava - v lednu a únoru se české mše nekonají, datum příští mše najdete v březnovém čísle Montrealského věstníku. (Rose Mary Strban)

ČESKÁ ŠKOLA MONTREAL

► Každou druhou sobotu dopoledne 10-12 h. pro děti ve věku 7-12 let v Českém domě, 6540 McLynn, vyučují Andrea Larocque a Katka Kwasniaková. Info emailem ceskaskolamontreal@gmail.com.

SLOVENSKÁ ŠKOLA MONTREAL

► Každou neděli o 10 hod. v hale slovenského kostola sv.Cyryla a Metoda, 7187 2e Avenue, Montreal, slovenskaskolamontreal@gmail.com. Zájemci o bližší informace pište na slovenskaskolamontreal@gmail.com alebo sa pozrite na našu facebookovú stránku

► Montrealský věstník je zasílán zdarma, chcete-li laskavě Věstník podpořit, pošlete příspěvek na adresu: Ema Košacká, 6542 McLynn, Montreal, QC, H3X 2R6. Šek vystavte na „Czech and Slovak Věstník“. Dotazy a informace: montrealvestnik@gmail.com Dotazy a informace montrealvestnik@gmail.com. Šéfredaktorka: Alena Martinů, tel. (514) 484-6177, email: amartinu@yahoo.com.

Čtěte Montrealský věstník, ročník 54, Montrealský věstník (i starší čísla) můžete číst na webové stránce www.montrealevestnik.com Chcete-li dostávat tiskovinu po emailu ve formátu .pdf, napište na montrealvestnik@gmail.com.

VANCOUVER

► Fotosoutěž pokračuje: téma BC - roční období, fotografie s popisem: martajamborova@hotmail.com.

► Zpravodaj ČSSK: martajamborova@hotmail.com nebo Czech and Slovak Association, 797-916 West Broadway, Zpravodaj vychází 4x ročně, Redakce: Romana Zeman, Marta Jamborová, I. Šmulíková. Zimní číslo už je na světě, zajímejte se, opatřte si, čtěte, platby prosíme výhradně šekem. *

WINNIPEG

► SO 03.03. v 17.30 - Dinner a hodnocení filmu Márie Terezie (2) ► SO 09.03. ve 20.00 – current affair- zprávy z ČR a SR ► SO 07.04. v 17.32 - večere a hodnocení filmu Rozmarné léto ► PÁ každé třetí bramborové placky – Potato Pancakes Evenings, CCBA Club

Riečka/Rička - vydává kanadská pobočka ČSSK, 154 McKenzie St., Winnipeg, Manitoba, R2W 5A2, tel. (204) 589-7483, Zima 2018 již vyšlo pod vedením Giselle Majersky, Mishy Gogely a Margity Tobolkové.

George Jiří Brady oslavil 9. února svoje devadesáté narozeniny. Známe ho v naší česko - slovenské komunitě nejen jako úspěšného podnikatele, jehož velkomyslnost mohlo poznat nespočetně novopříchozích, ale především jako člověka, který po krutých zkušenostech přeživšího v koncentracích nastoupil cestu šíření porozumění a tolerance mezi lidmi všech národů.

Rodák z Nového Města na Moravě přežil holokaust ve vyhazovacích lágrech Terezín a Osvětim. Do Terezína byl se svojí sestrou Hanou deportován v květnu 1942. Tam byl umístěn na pokoji číslo 1 v objektu L 417, kde byl vydáván pod vedením Petra Ginze dnes legendární časopis Vědem, do kterého občas také psal články. Odtud byl stejně jako jeho o tři roky mladší sestra přesunut do Osvětimi, kde se jejich cesty navždy rozdělily: Hanka zahynula zakrátko v plynové komoře, George díky svému řemeslu byl umístěn do pracovní čety v nedalekých Gliwiczích. Podalilo se mu za velmi dramatických okolností v lednu 1945 z pochodu smrti uprchnout a v květnu se konečně dostal domů, aby se dozvěděl, že se s rodiči ani se sestrou už nikdy nevidí.

V roce 1949 přijal možnost legálně vycestovat do Izraele, ale vystoupil z vlaku ve Vídni a rozhodl se pro jinou zemi, kde chtěl začít svůj svobodný život – byla jí Kanada. A tak začal psát novou životní historii, v níž zanechal dodnes prosperující společnost, hlavně však aktivitu ve prospěch porozumění a tolerance mezi národy na celém světě.

Naplněných devadesát

Osvětime muzeum. Hledala nejaké věci, ktoré tu ostali po deťoch. Chcela ich zapožičať, aby ich mohla v Tokyu vystaviť a na základe toho priblížiť tamajším deťom utrpenie, cez ktoré tieto deti museli prejsť. Dostal sa jej do rúk, medzi inými vecmi i kufrík, ktorý patril Hane Bradyovej. Kufrík skutočne vedel povedať veľa. Deti, ktoré žili šťastne s rodičmi, boli zrazu transportované do

koncentračních táborů a měli povolené si zobrať so sebou len jeden kufr. Fumiko na základe kufru začala hľadať rodinných príslušníkov, alebo niekoho, kto Hanu poznal. Počas ďalšej návštevy, tentokrát Terezína, zaregistrovala tam meno Jiřího Bradyho, čo ju ďalším hľadáním doviedlo k Jiřího spoluväzňovi Jiřímu v Prahe, Kurtovi Kotoučovi. Ten s Georgom Bradym bol v stálom kontakte a na základe toho,

Fumiko sa mohla s ním tiež spojiť v Kanade.

Príbeh o smutnom, tragickom živote malej Hany a objavenia jej kufríka zaujal Karen Levine, ktorá pracovala pre CBC, na základe čoho napísala o tom dokumentárny program - Hana's Suitcase - A True Story. Neskôr príbeh vyšiel i knižne

a pre veľký záujem bol preložený do 40 jazykov. Kniha v r. 2006 získala i Yad Vashem award a bola odo-

vzdaná G. Bradymu v Jeruzaleme. Podľa knihy bola napísaná Emilom Sherom i divadelná hra a film, ktorý nesie názov - Inside Hana's Suitcase. George Brady je aktívne zapojený, spolu s dcérou Larrou, do projektu Hanin kufrík.

Z celého radu ocenení za životnú zásluhu a osobnú angažovanosť v propagovaní ľudskosti a porozumenia uvádzame: Order Ontario - 2008, Queen Elizabeth II. Diamond Jubilee Medal - 2012 (medaila vydaná u príležitosti 60. výročia vlády kráľovny Alžbety II. pro 510 013 obyvateľ z Commonwealthu, a G. Brady bol jedným z 60 000 dekorovaných Kanadanů), Zasluzný rád Spolkovej republiky Nemecko (Verdienstorden der Bundesrepublik Deutschland - 2013, pamätní medaile Karla Kramá-

ře, ktorou mu udělil předseda vlády ČR, je také držitelem Klíče od obce pražské a od Židovské obce v Praze převzal cenu Prix Irene – 2016. Blahopřejeme jubilantovi (foto s manželkou) k jeho narozeninám a do dalších let mu přejeme především zdraví a radost z dětí z vnoučat.

Jsmo hrdí, že do naší komunity patří osobnosti takových lidských kvalit. ■ TEXT A FOTO: VĚRA KOHOUTOVÁ

VÁŽENÉ ABSOLVENTKY A VÁŽENÍ ABSOLVENTI UNIVERZITY KARLOVY, VÁŽENÉ KRAJANKY A VÁŽENÍ KRAJANÉ,

u příležitosti Dnů Univerzity Karlovy v Kanadě si Vás jménem rektora UK prof. MUDr. Tomáše Zimy, DrSc., MBA a jménem generálního konzula v Torontu pana Ing. Ivana Počucha dovolujeme pozvat na setkání absolventů Univerzity Karlovy žijících v Kanadě se zástupci vedení univerzity.

Prof. PhDr. Lenka Rovná, CSc., prorektorka Univerzity Karlovy pro evropskou problematiku a prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc., prorektor pro zahraniční vztahy a mobilitu, budou informovat o současném vývoji a perspektivách UK a o práci s jejími alumní.

►► PONDĚLÍ 12. BŘEZNA V 18,30 ►► GENERÁLNÍ KONZULÁT ČR V TORONTU 2 BLOOR ST. WEST, SUITE 1500

► Registrace do 28. února 2018 emailem absolventi@cuni.cz Pozvánka platí pro dvě osoby. Setkání českých krajanů a absolventů Univerzity Karlovy se uskuteční 14. března v Montrealu

Masaryk Memorial Institute, Inc.

Adresa: 450 Scarborough Golf Club rd., Toronto, ON

► NAVŠTIVTE KNIHOVNU MMI

také s českými filmy VHS, CD a pohádkami pro děti.

OTEVŘENO KAŽDOU STŘEDU 16.00 - 21.00 h.

INFO: úřadovna MMI: (416)439-4354

► Zavítejte na webovou stránku a FB Masarykova

ústavu: www.masaryktown.ca

<https://www.facebook.com/MasarykMemorialInstitute/>

Číslo 3 vyšlo 22. 2., č. 4 vyjde 15. 3. 2018, uzávěrka je 10.3.

Rychlý kontakt a předplatné: (647)770-1713

PIŠTE

vera.toronto@gmail.com

Předplatné se automaticky produkuje, není-li písemně zrušeno.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada through the Canada Periodical Fund (CPF) of the Department of the Canadian Heritage.

Jsou roztaženi široko daleko. Nejen že ovládají iránský lid, ale přímo či nepřímo zasahují do poměrů v Iráku, Sýrii, Libanonu a Jemenu. Iránští ajatolláhové - jejich politický vliv a vojenská přítomnost. Chovají se jako Čapkoví mláci. Jen pošlete by se před nimi neměl na pozor. Zejména když je má za humny. Mít za humny někoho, kdo vám vyhrožuje likvidací znamená, že se musíte mít na pozor. Není-li tomu tak, chováte se jako poštelici. Jako Chamberlain, který věřil iluzi o tom, že Hitlera lze ústupky uspokojit, byť by ty ústupky, hanebné ústupky dodejme, měly podobu mezinárodní dohody. Jako všichni stoupenci moderního appeasementu.

V sobotu 10. února sestřelil Izrael nad svým územím bezpilotní letoun (unmanned aerial vehicle čili dron) iránskou armádou působící v Sýrii po boku vojsk diktátora Asada. Následovala tvrdá izraelská odvěta: stíhačky Israeli Air Force bombardovaly iránské a sýrské armádní pozice na území ovládaném Asadovým režimem. Někteří čtenáři českých internetových stránek se pak v diskusích ptali, proč se Izrael nespokojil se sestřelením dronu a proč bombardoval vojenské cíle v Sýrii. I někteří sympatizanti Izraele vyjádřili pochybnosti o správnosti odvetné akce.

Odpověď je zřejmá. Způsob odvěty byl správný, protože Iránci v Sýrii - to jsou novodobí mláci za humny Izraele. Každá sebemenší provokace z jejich strany vyžaduje tvrdou odpověď. A Sýřané jsou totéž v jiném odstínu zelené. Stačilo prý dron sestřelit a situaci následnou operací víc neeskalovat, čteme. Je

Válka s mloky Lubomír Stejskal

tomu tak? Nikoli, byla by to zásadní chyba. Přesně to, co někteří navrhuji, by totiž Irán vojensky usalašený v Sýrii, považoval za slabost. Tak jako je dodnes mnohými považováno za slabost, že Izrael během První války v Zálivu vojensky nezareagoval na agresi Iráku proti svému území, která měla podobu desítek raket Scud. Byla to slabost v zájmu vyššího cíle: zachování protisaddámovské koalice. Přiznám se: jakkoli jsem to tehdy „politicky“ chápal, dodnes z toho mám pocit, že Izrael byl dotlačen k něčemu, co je bytostně cizí jeho vojenské doktríně, kterou musel přjmout po zkušenostech z Války za nezávislosti 1948-1949. Málo platné, území židovské republiky je příliš malé na to, aby si mohla dovolit sebemenší vojenské zaváhání. Děsivá zkušenost z první fáze jomkypurské války 1973 je dodnes živou výstrahou. S dovětkem: něco takového se už nesmí opakovat.

Izrael v sobotu 10. února dal svým nepřátelům opět jasně najevo, jak se věci mají. Po každé provokativní akci bude následovat tvrdá a nekompromisní reakce. Zlu se nesmí ustupovat. Jeden čtenář v diskusi pod článkem pojednával i o iránském dronu napsal: „Přiliš krátkozraké myšlení. Silou nelze nic vyřešit.“ Další hluboký omyl. Jak jinak „vyřešit“ Hitlera než silou? Byl snad „vyřešen“ Mnichovskou dohodou a našim bezprecedentním ústupkem? NIKOLI! Dosadíme-li za německého Hitlera jiné soudobé „Hitlery“, musíme na druhou stranu rovnice položit - ano, silu. Co jiného? Jak se chcete s někým, kdo neuznává vaši existenci a usiluje o vaše bezživotí na čemkoli domluvit? Tím neříkám, že má být vybombardován ajatolláhovský Irán nebo Kimova Severní Korea. Ale jakékoli agresivní choutky, byť by šlo „jenom“ o dron, je nezbytné tvrdě ztrestat. Silou a bezodkladně. Samotná slova - pouhá slova -, byť pronášena v Radě bezpečnosti OSN, nemohou nic. Jsou situace, kdy je třeba činit. Tak jako na Středním východě 10. února 2018. ■

Paní Kohoutová, dobře jste to shrnula hned na začátku svého úvodníku, byli ti dva adepty na prezidentské křeslo jako den a noc. Protřelý politický veterán s lidovým apelleem na jedné straně a celkem chatrné připravený politický novic s akademickými tituly na druhé.

A protože se mi příspěvky v Novém domově komentující výsledky prezidentských voleb v ČR zdály trochu jednostranné, rozhodla jsem se napsat pár slov a trochu se zastat těch, kteří hodili svůj lístek pro Zemana. Byli jsme náhodou v ČR během 1. kola voleb a odjeli těsně před 2. kolem a mohu za sebe prohlásit, že jsem nebyla svědkem toho, že zemi vládne nesnášenlivost a disrespekt (úvodník ND - citovaný zde Petr Piňhart). Opak je pravdou, zdálo se mně, že Češi tolerují názorové rozdíly mezi sebou překvapivě dobře. Boje mezi tábory pro a proti Trumpovi v USA, nebo i pro a proti Brexitu postrádají či postrádaly snášenlivost nebo respekt k oponentovi výrazně

více. Tady v Kanadě vyjádření vlastního politického názoru, odlišného od toho, který zrovna letí, není běžné, ba je mnohdy společensky nepřijatelné. Spíše mám dojem, že si pan Piňhart nepřipouští, že v historickém okamžiku, ve kterém se nacházíme, polarizace názorů narůstá, kam se v západním světě podíváme. Styčných bodů ubývá a rozporů přibývá, a to i v tak základních věcech jako zda se ještě smí otevřeně vyslovit ten či onen názor, co to znamená být mužem či ženou, co je vlastně spravedlivé a co není atd. Ale to zabíhám...

Je ironické, že se ocitám v roli zastánce voličů Miloše Zemana, já, která jsem jeho fanoušek nikdy nebyla a v prezidentských volbách ho nevolila, ale nejsem slepá k tomu, že jeho protivník v druhém kole byl pro mnohé názorově nesrozumitelný, a tedy nepřijatelný. Že je to bývalý akade-

UDÁLO SE V DOMOVINĚ

■ Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) v loňském roce zabavila zločincům majetek za více než 2,6 miliardy korun. Meziročně šlo o pokles zhruba o 3,4 miliardy Kč. Ředitel útvaru ČTK řekl, že je to způsobeno tím, že stát zlepšil různé kontrolní mechanismy a majetek zabavuje ještě dřív, než se trestný čin stane a případ začne vyšetřovat policie. Důvody poklesu rovněž policisté vidí v tom, že se zlepšily státní kontrolní mechanismy. Firmy například podávají kontrolní hlášení, byla zavedena elektronická evidence tržeb a další legislativní změny. 10.02.

■ Poválečný masakr karpatských Němců u Přerova bude od jara lidem připomínat čtyřmetrový kovaný kříž. Memento z dílny uměleckého kováře Jiřího Jurdy bude vztyčeno na kopci zvaném Švédské šance, kde bylo v červnu 1945 zabito 267 lidí. Kříž bude symbolicky prostřelený, zdobit ho bude trnová koruna. Radnice za dílo zaplatí 300.000 korun Masakr se na návrší Švédské šance odehrál v noci z 18. na 19. června 1945. Českoslovenští vojáci zde zavraždili 120 žen, 72 mužů a 75 dětí včetně kojenců. Šlo o karpatské Němce ze Slovenska, slovenské Maďary a Slováky, kteří se vraceli z války domů. Masakr zorganizoval důstojník Karol Pazúr, který nakonec skončil před soudem. Nejprve byl potrestán 7,5 lety vězení. Nejvyšší vojenský soud v Praze mu v roce 1949 zvýšil trest na 20 let. Ve vězení strávil zhruba rok, poté mu prezident Klement Gottwald udělil amnestii, v pozadí byly Pazúrově vazby na komunistické představitele.

■ Zájem českých turistů o dovolenou v Dubaji loni dál výrazně rostl. Do nejpobulárnějšího ze sedmi Spojených arabských emirátů zavítalo 69.476 českých návštěvníků, meziročně o čtvrtinu víc. Dubaj je nejpobulárnější exotickou destinací českých turistů. Podle Asociace cestovních kanceláří se loni na druhém místě umístilo Thajsko, kam zavítalo zhruba 50.000 Čechů, a dále Kapverdy s 12.000 návštěvníky s odletem z Prahy. 10.02.

■ Na konci loňského roku bylo v exekuci 863 tisíc lidí. Za poslední rok jich o zhruba 31.000 přibýlo. Kolem 151.000 osob má pak přes deset exekucí. „Počet osob v exekuci narostl za rok o 3,4 procenta, přestože máme rekordně nízkou nezaměstnanost a rostou mzdy. Ani vyšší platy a to, že mají lidé zaměstnání, jim nepomůže se z dluhové pasti dostat. Přibývají taky lidé s vícečetnými exekucemi. Tři a více má skoro půl milionu dlužníků, 90 procent exekucí je nevymahatelných.“

Podle organizací, které se problematice věnují, je nutná novela insolvenčního zákona. Slibují si od ní, že pomůže lidem z dluhové pastě. Odborníci doporučují zavést takzvanou místní příslušnost soudních exekutorů. Jeden exekutor by tak řešil všechny dlužnické dluhy. Marne exekuce by se také daly zastavit. Sračky ze mzdy by neměly od práce a splácení odrazovat. Nyní totiž čím víc

člověk vydělá, o to víc se mu strhne. Posílit by se mělo i dluhové poradenství. 13.2.

■ Počet migrantů a držitelů mezinárodní ochrany v zemích takzvané visegrádské čtyřky (V4) je ve srovnání se starými členskými státy Evropské unie spíše nízký, s maximálním podílem kolem pěti procent celkové populace. Navzdory této skutečnosti však Češi, Slováci, Poláci a Maďari patří dlouhodobě k národům, které odmítají společnou evropskou migrační politiku a ve většině jsou proti všem formám imigrace, uvádí ve zprávě organizace Člověk v tísni. Na konci r. 2016 žilo v ČR 4,66 proc. cizinců. Podíl azylantů a osob s takzvanou doplňkovou ochranou na celkové populaci země dosahoval 0,03 proc. Na Slovensku 0,01, v Maďarsku rovněž a v Polsku pouze 0,001 proc. 12.02.

■ Prezident Miloš Zeman se obrátil na papeže Františka s žádostí, aby prodloužil mandát kardinálu Dominiku Dukovi, kterého považuje za výraznou osobnost a vlastence. Skupinu českých katolíků, kteří sepsali dopis žádající papeže o to, aby Dukovi mandát neprodloužoval, označil prezident za „pisklouny“. Výzvu křesťanských aktivistů papeži považuje Zeman za udavačský dopis. „Dominik Duka je vlastenec“, dodal Zeman s tím, že je to vlastnost, která není u vysoce postavených kněží v Česku obvyklá. Připomněl také Dukovu minulost politického vězně v dobách komunismu. Křesťanské aktivisty vyčítají Dukovi příklon k nacionalismu a krajní pravici. Na Dukovi se jim nebelí také to, že „rád používá okázalé insignie moci“. Uvedli to v dopise papeži, který představil tuto středu na happeningu před Arcibiskupským palácem. Duka koncem dubna oslaví 75. narozeniny a dosáhne tak věku, kdy mu seje podat demisi všichni katolíci biskupové. Papež mu ovšem může prodloužit mandát.

■ Český export se od roku 2003 už více než ztrojnásobil. Loni byl opět rekordní - české firmy podle Českého statistického úřadu vyvezly zboží a služby 4,2 bilionu Kč. Ministr průmyslu a obchodu v demisi za hnutí ANO Tomáš Hünér zdůraznil, že ČR ještě nikdy v exportu nedosáhla tak dobrých výsledků jako loni. Podle něj došlo v uplynulých letech k obrovskému pokroku v konkurenceschopnosti českých podniků.

V posledních letech zhruba 84 proc. vývozu směřuje do země EU. O tématu Evropské unie a o negativních výsledcích možného vystoupení z unie mluvil také Josef Středula, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů. Případný czexit by podle něj znamenal pro Česko kolaps řady odvětví, firem a propouštění. Ti, kteří o vystoupení z EU hovoří, nemají žádnou alternativu. Nejsou schopni nabídnout vůbec nic, jen mystifikují obyvatelstvo. Meziroční růst české ekonomiky ve čtvrtém čtvrtletí o 5,1 procenta řadí Česko mezi zeměmi EU na druhé místo za Rumunskem, vyplývá z komentářů analytiků. ■

ZDROJ: RADIO.CZ, INFO.CZ

Jak se prezidentské volby jevíly mně

Hana Scholz

jako omezená a jejichž slušnost byla kompromitovaná přílišnými ambicemi. Naopak znám v Kanadě i v České republice řadu tzv. obyčejných lidí, kteří přemýšlí upřímně o tom, co je v životě správné a co není.

Souhlasím, že Zemana asi hlavně volili starší voliči, kteří nestáli o změnu. Český prezident je snad hlavně okrasná štafáž, ale nevýrazný a (po

slušný typ by se hodil víc do klidnější doby, domnívali se asi někteří z voličů.

Deklasování voličů se stává v naší době přijatelné a navíc u lidí, kteří se hlasitě ohánějí demokracií. Shledávám to něčím novým a nehezským. Hádejme se o věcech veřejných, ale pomocí argumentů a ne urážek.

Výrok pana Jiřího X. Doležala (str. 4), že český národ smýšlí nedemokraticky a není zvědavý na vládu demokratů, považuji za namyšlený a po-
za - jak se teď říká - „úlet“. Navíc vůbec nevěřím, že, cituji teď pana Jana Lipolda „výsledek voleb autorizoval Zemanovo směřování na východ a nadbíhání nedemokraciím v Číně a Rusku“. Domnívám se ale po rozhovorech s příbuznými a známými, že dochází k jakémusi váhavému a až bolestnému přehodnocování názoru na EU a vystřízlivění z donedávna

nekritického obdivu všeho západoevropského. Nejedná se tedy o přiklonění k východu, ale o smutné zjištění, že instituce EU se zdají být pramálo přátelské k tomu, čemu rozumíme jako demokracie a evropská civilizace. A že snad razantnost, již Zeman schopen je, není tak úplné na škodu.

V kostce, můj názor na tyto volby je, že mnozí volili Miloše Zemana, protože nechtěli Jiřího Drahoše. A mnozí volili Jiřího Drahoše, protože nechtěli Miloše Zemana. V druhém kole nebyl ani jeden příliš vábný kandidát, ale jeden vyhrál.

Doufám tedy, že se přístě vynoří onen rozumný a rovný člověk s rozhledem, který by měl zájem se stát prezidentem České republiky a byl by schopen účinně oslovit většinu voličů. Ale je pravděpodobnější, že si u příštích voleb budeme zase zácpávat nos, jak říkají Kanadáné, když jim žádný z kandidátů moc nevoni (I will hold my nose and vote). ■

KAREL MARX MADE IN CHINA Jan Vaněk

Zatímco se demokratické země současného světa - někdejší diktatury - snaží odstranit z očí veřejnosti i ty poslední zbývající symboly dřívějšího zla a násilí v podobě památníků a pomníků těch, kteří pevně věřili ve svou nesmrtelnost a věčnou mis-

to v dějinách lidstva, rozhodli se radni jednoho z nejstarších měst na území současného Německa, města Trieru, český Trevír, kdysi dávno slavného římského města Augusta Treverorum, obnovit „věčnou památku“ dnes již často zapominaného Karla Marxe.

A sice v podobě gigantické, pětiapůlmetrové (sníženo z původních 6,7 m! na žádost německé strany) bronzové sochy, věnované městu Činou - zemí s nedemokratickým, státně komunisticko-kapitalistickým společenským řádem, zemí, potlačující veškerá lidská práva významně hlásaná od světa dnešním Německem. Stalo se tak na zasedání městské rady zhruba před rokem, 13. března 2017, se souhlasem zdrcující většiny 79 % hlasů přítomných. V roce 1990, 18 let předtím, se ve veřejném hlasování rozhodla podobná většina občanů (76 %) někdejšího východoněmeckého města Karl-Marx-Stadt, obnovit původní název města, dnes se opět nazývající Chemnitz. Občanů města Trevíru bohužel nikdo podobnou otázkou dodnes nepoložil - jejich námítky byly odmítnuty lakonickým sdělením, že se jedná o „gesto porozumění mezi národy“. To už jsme kdysi někde slyšeli...

VEČNÁ PAMÁTKA na „giganta“ dějin lidstva bude umístěna bezprostředně před slavnou římskou branou Porta Nigra, jednou z nejvýznamnějších stavebních památek v seznamu UNESCO. Jakási romantická názevka duše přišla přitom na myšlenku, že se slavný myslitel, ztvárněný čínským sochařem jménem Wu Waihsan, bude „jedním okem“ divat na dům, v němž pobýval za svých gymnaziálních studií, „druhým okem“ pak do směru, v němž se nachází jeho kapitalistickým systémem pečlivě udržovaný rodinný dům, dnes navštěvovaný téměř výhradně čínskými turisty. Z radnice města „uniklo“ zřejmě nechtěně zcela „nemarxistické“ sdělení, že se mnozí již nemohou dočkat nového „turistického magnetu“, který naplní kasy na německé poměry chudého města - zejména pak hoteliérů a gastronomů Marxem nenáviděným kapitálem.

Když jsem po porážce Pražského jara a po následném dalším, od „Vítězného února“ v pořadí již druhým, „vítězstvím marxistické ideologie“, před mnoha desetiletími opouštěl svou vlast, nikdy jsem si nepomys-

lel, že budu o tolik let později opět konfrontován s rozporuplným myšlením toho, v jehož jménu se odehrávaly jedny z největších zločinů novodobých dějin lidstva. Toho, který je - i když nepřímou - zodpovědný za nekonečnou řadu navždy zničených existencí nevinných - včetně mé vlastní rodiny.

Osud mne tehdy shodou náhod zavál právě do míst, kde se rodily první - často zcestné myšlenky člověka, který si předsevzal změnit koloběh našeho světa. Jak se zmiňuje ve svém editoriu v pátém čísle letošního magazínu REFLEX jeho šéfredaktera Marek Stoniš, distancoval se Karel Marx již v mladých letech ve svém antisemitském výplodu „K židovské otázce“ od svého židovského původu. Autor mj. podotýká, že tento spisek má na svém nočním stolku i největší přítelkyně palestinských radikálů, ministrině zahraničí EU, souduška Mogheriniová.

Moje bláhová představa, že s Karlem Marxem již nikdy v životě nebudu konfrontován, se tedy nenaplnila. Z okna našeho bytu jsme se dívali nejen na skvostnou římskou městskou bránu, za níž se nalézá zmíněný dům rodiny Marxových. Šťastným náhodám pak děkuji, že jsem po přesídlení do sousední země budoucích pohledů ušetřen.

JAKO ŘADA JINÝCH přede mnou se chystám napsat otevřený dopis starostovi města, které bylo více než patnáct let mým domovem. Chci poukázat na skutečnost, že již dnes freneticky opěvované oslavy „nejslavnějšího rodáka města“, chronického ateisty Karla Marxe, které má paradoxně zahájit v bazilice, zasvěcené prvnímu křesťanskému císaři Konstantinovi, někdejší liberální politik Jean-Claude Juncker, současný nejvyšší představitel EU, jsou „plivnutím do tváře“ výše zmíněným miliónům nevinných obětí jeho „učení“. Samozřejmě znám nejen já, ale my všichni, odpověď již předem - odpověď, kterou jsme slyšeli jako děti s ukazováním prstem na druhé: „To já ne, to ti druzí - já jsem to myslel úplně jinak!“

JAK SE DÁLE ZMIŇUJE Marek Stoniš, zcela jistě nepřijede Jean-Claude Juncker, jehož jako bývalého dlouholetého lucemburského ministerského předsedu váží k sousednímu městu Trevír úzké osobní vztahy proto, aby se od Karla Marxe a jeho díla distancoval. Spíše bude nabádat k tomu, abychom si toho vážili. Jelikož znám pana Junckera osobně, myslím si totéž.

MAREK STONIŠ SE PTÁ dále: „Kterého díla si máme vážít? Komunistického manifestu, na který se již sto padesát let odvolávají největší političtí zločinci světa včetně takových zrád jako byli Stalin, Mao, nebo Castro?“ Tento výčet by jistě bylo možné doplnit o řadu dalších: Třeba o „charismatického“ vraha Che Guevaru, majícího spolu s Fidelem Castrem

na svědomí ve jménu marxizmu téměř tři tisíce popravených odpůrců kubánské komunistické diktatury - o toho, jehož pečlivě „vylepšený“, patřičně zasněžený romantický portrét, nosí hrdě na hrudi buď nevědomá anebo zmanipulovaná část mládeže dnešního světa. „Anebo snad „Kapitálu“ - tohoto velkolepého ekonomicko-politického blábolu“, který údajně okomentovala sama Marxova matka slovy, že místo psaní Kapitálu by měl její syn nějaký kapitál nashromáždit - ptá se dále Marek Stoniš.

V závěru svého úvodního komentáře se výše zmíněný autor ptá: „Nebo si snad máme vážít třídního boje a ospravedlnitelného násilí, které Marx doporučoval při budování beztržní společnosti a které jeho následovníci skutečně po celé dvacáté století provozovali na stovce miliónů obětí zrušné marxistické ideologie?“ Pořadatelé budoucích oslav nám bohužel i zde zůstávají odpověď dlužni. Starostovi města Trevíru se chystám sdělit, že při odhalování gigantického památníku Karla Marxe by bylo namístě zmínit se právě o těchto nesčetných obětech komunistického teroru, páchaného ve jménu „nejslavnějšího rodáka města“ - stejně jako o nedávném zatčení a odsouzení obhájce lidských práv Jiang Tianyonga šlechtitelskými dárči sochy, která, již odlita v bronz, je připravena k odeslání...

A že by bývalo bylo lepší než pořádání gigantické výstavy a filozoficky orientované přednáškové řady typu: „Od Marxe k Bismarckovi“, pro širokou veřejnost, omezit se na věcné vědecké sympozium za účasti politologů a historiků, týkající se životního díla Karla Marxe - bez vyloučení všech jeho výše uvedených negativních aspektů a tragických důsledků.

NA ZÁVĚR snad ještě jedna symptomatická poznámka charakterizující dnešní svět plný oportunizmu. V těchto dnech mne zaujalo následující sdělení německých médií: silně levicově orientovaný německý kardinál, Marxův jmenovec, jehož osobně znám z jeho dlouholetého biskupského působení v Trevíru, se dal slyšet ve své přednášce na setkání podnikatelů kdesi v severním Německu (na které byl jimi pozván!) v tom smyslu, že kapitalismus jako společenský řád nemá budoucnost a zanikne. Řečeno jinými slovy: „Pánové, vaše snažení je k ničemu. Amen“.

Bohužel zůstal i on přítomným dlužen odpověď, co ten dnešní prokletý kapitalismus, který přes veškeré své nedostatky zajišťuje existenci a často i blahobyt miliónům lidí na celém světě, nahradí. Od dob Karla Marxe se tuto otázku ještě nikomu nepodařilo zodpovědět.

A asi tak brzy ani nepodaří. Z proklínaného kapitalizmu dnes nebyvale dobře žijí zejména jeho největší kritici i jeho „odpůrci“. ■

Náramně mne rozladilo, když na pozadí nevidaného ohňostroje při zahájení zimní olympiády vzplála v kroužku přátel před televizí debata, jestli bude válka a kde to vybuchne.

Olympiáda je od svého vzniku svátek míru a sportovního soutěžení, který slavili Řekové od roku 776 před naším letopočtem, a odložili oštěpy i úmysly a měli olympijský mír. Vsunul jsem jsem svůj hlasitý údiv, což zpravidla nedělám, protože moje úloha je zapisovat, co říkají moji druzi, tedy zeptal jsem se, proč mluví o válce, když začíná svátek míru - zimní olympiáda, a Mervyn z britského plemene mi připomněl, že pro nás seniory je ohňostroj vždy připomenutím válečného šílenství, které jsme nasákli z četných válečných filmů, kdy nejdřív nalétávají na cíl průzkumné letouny, které sypou světlice, aby osvětlily krajinu pro nalétávající bombardéry sypající bomby přesně tam, kde způsobí spoušť a požáry a destrukci.

Proč se takto trápíme, bude válka, nebo ne?

Rostafirla

Paní Fířlová řekla, že před pěti týdny, když jsme pozorovali sérii silvestrovských ohňostrojů kolem zeměkoule na oslavu nového roku, jsme také uvízli v tématu Kdy bude válka a kde, ale s jedním rozdílem od debaty dnešní, a položila mi otázku, kde jsme po silvestru viděli hot spot a ohnisko?

Zakoktal jsem, že na začátku roku 2018 jsme se shodovali, že ohnisko války bude válečný požár na korejském poloostrově. Ano, řekla Eva, ale dnes vidíme jako ohnisko války Blízký východ, kde narůstá tláčenice bojovníků v Sýrii a vážíme, kdy válka lokální přeroste do patálie globální. Jerry řekl, že chvatná dohoda o účasti severokorejských sportovců v jihokorejské zimní olympiádě významně ovlivnila strach z války na východě Asie, a že události posledních týdnů v prostoru Sýrie tam přenesly pozornost.

„Jaké události?“, přidal polinko do debaty Fred Slade, sportovní fanoušek, který by raději sázel na medaile.

V týdnu před zimní olympiádou severokorejský Kim ztlumil alarmující retoriку o nukleární válce, zatímco v prostoru Sýrie byly sestřelena tři nesestřelitelná stíhací letadla. „Nejde o letadla“, řekla Eva s povzděchem, „ale o to, že už nikdo neví, kdo odstřeluje koho; jak se mi to jeví, tak na malém prostoru usiluje přinejmenším pět tvrdošných skupin o převahu: především Putin podporuje syrského Asada, kterého Američané odeslali v roce 2014 jako válečného zločince; za druhé Američané podporují Kurdy, proti kterým usilovně bojují Turci, kterým jsou Kurdi trnem oku, ale Turci jsou v NATO, a tedy dochází k přímému potýkání mezi spojenci.“

Vedle toho Írán podporuje teroristy, které bombarduje Izrael, a v pozadí jsou prachatí Arabové, kteří se obávají Íránu. V této složité konstelaci bojovníků je otázkou, kdy se srazí a začnou ostřelovat jeden druhého na zachránění Sýrie.

„Ted jsem z toho jelen“, povzděchl Fred, který považuje sportovní zápasy za mnohem zajímavější a průhlednější než Sýrii. „Kdo vyhraje?“, ozval se do těch rozumných úvah řízný hlas Jima Geese, a kupodivu se nikdo neozval s prognózou, a Jim pokračoval, „...že když nejsou definováni soupeři, ale jen zájmy, pak to není utkání soupeřů, ale prodlužování agonie jako na korejském poloostrově, tak i na Blízkém východě - a kde všude jinde na této krásné zeměkouli.“

Nikdo nic neřekl, a Jim pokračoval: „Tak se dívejme na sportovní klání mezi 89 národy na této zimní olympiádě, která má dvakrát více účastníků než zimní olympiáda před 30 lety. A tohle považují za veliké vítězství mezinárodní spolupráce - že účastníků je více než bylo a mír má větší než naději k trvání než měl před 30 lety, což si pamatuju.“

Dalo by se říct, že Jim rozřešil to, co velmoce nerozřeší, a všichni jsme obrátili pozornost k televizní obrazovce.

Když jsem dopsal poslední řádek tohoto zápisu v polovině olympiády, získali kanadští sportovci už 18 medailí z očekávaných 30; ovšem na otázku Kdo vyhraje na Blízkém východě odhaduju, že to bude Izrael, jako celých posledních 70 let. ■

KE DNI

► ze str. 1 mají ti Britové problém, jak dál."

A aby toho nebylo dost, musíme vstřebávat nátlak nechtěné imigrace. Nevím, nakolik postihuje tato vlna i adoptovanou matičku, ale země kolem domoviny, zejména však Německo, Francie a Švédsko, tiše narikají. Německé noviny Bild Zeitung ze 17. února t.r. uvádějí, že se v Německu nachází v současné době 618 076 odmítnutých azy-lantů (stav ke konci r. 2017) a počet neustále roste. Odmítnutí azy-lu však slouží výhradně alibistickým účelům, neboť nemá žádné praktické důsledky: dvě třetiny z tzv. „od-mítnutých“ (403 691) žije v Němec-ku už déle než 6 roků, 41,7 proc. do-stalo NEOMEZENÉ povolení k trva-lému pobytu v zemi, 35,9 proc. čas-ově omezené (doba neuvedena), zbytek tzv. duldung – česky dul-den=tolerovat, trpět, akceptovat při-tomnost. Malý zbytek, jemuž hro-zí za trestné činy trestní stíhání, se stahuje do ilegality, anebo putuje do sousední Francie, která se stá-vá západoevropským „muslimským rájem“ díky Macronovi a jeho admi-nistrativě. V praxi to znamená: kdo překročí - i ilegálně (což je ve vět-šině případů) - hranice Německa, může v zemi zůstat, záleží to pou-ze na něm! Dosavadní počet odsu-nutých nežádoucích migrantů je mi-nimální, i když jde nezděkai i o po-trestané kriminální živly. I ty ochrá-ní organizace jako Amnesty Inter-national, která už dávno vzdala své vznešené poslání chránit (skutečně) politicky pronásledované, nebo Pro Asyl, nad jejíž aktivitami zůstává roz-zum stát, napsal nám Jan Vaněk z Lucemburska. rozum zůstává stát nejen lidem tam. Přeji všem dny stá-le lepšího počasí, Vaše vk

SONJA BATA, collector and philanthropist behind Toronto's Bata Shoe Museum, DIES AT 91

By Miriam Katawazi

BATA'S FASCINATION WITH DESIGN AND HISTORY LED TO A COLLECTION OF MORE THAN 13,000 ARTIFACTS SPANNING 4,500 YEARS OF HISTORY.

Sonja Bata believed shoes were more than just an accessory to match an outfit before they were tossed out. They told important stories about humans and culture, she would say. Each pair of shoes at her Bata Shoe Museum in downtown Toronto was chosen with great care and zest. She examined them for quality, design and took a great deal of time to learn their stories.

"She had great attention for art and beauty but she was also very pragmatic and looked down at the excess with which we live our lives," said long-time fashion journalist Jeanne Beker. "She really saw shoes as a way of telling stories about people and she loved people; so it was a great fit."

Bata, the founder of one of the largest shoe museums in the world, died Tuesday night after a week in hospital. She was 91. She died just two weeks after she bought her latest item for the museum's collection — an 18th century deep blue pair of woman's shoes.

Bata began growing her collection in 1946, when she married Thomas Bata, a Czech businessman who had set up a Canadian manufacturing plant for his family-owned shoe company.

With the help of 100 employees, mostly families who had immigrated with him at the start of the Second World War, Thomas Bata built the factory. At its peak in the 1980s, the Bata chain had about 250 stores in Canada but by 2005, competition had forced them all to close. Thomas Bata Jr. died in 2008 (93).

The two of them would travel around the globe for footwear and Bata would quietly collect shoes that told her about the places she visited and

people she met there.

By the late 1970s, she had thousands of shoes stored in her basement, including 4,500-year-old wooden Egyptian sandals and black satin boots that once graced Queen Victoria's feet.

In 1979, the Bata's created the Bata Shoe Museum Foundation

enthusiastic right up to her final time." Bata faced many difficulties from bu-reaucrats while trying to establish the first museum of its kind in the west. At one point, she contemplated put-ting it in Europe instead.

"But I'm a Torontonian," she told the Toronto Star in 1990. "I want to give this to Toronto — it would be such a

Sonja Bata and Thomas Bata Jr. (17.9.1914-1.9.2008)

Photo Wikipedia

and she began her search to build a permanent home. The museum finally opened its doors in 1995 with a collection of more than 10,000 shoes. Today, the museum features over 13,000.

"Whenever she was asked what her favourite shoe in the collection was she would always say, 'oh, the ones I just got, of course,'" said Sheila Knox, acting director at the museum. So it's fitting that Bata's favourite shoes, before she died, was the deep blue pair from the 18th century — her latest purchase.

"She had as much enthusiasm and curiosity for them as she had for any other of the 13,000 items she had at the Bata Shoe Museum," said Knox, who has worked at the museum for 23 years. "She was passionate and

boon to the city. Shoemaking was a very important part of Canada and people should know about it."

Five years later, she opened her privately funded five-storey showcase at the corner of Bloor St. W. and St. George.

The collection stored in the museum span more than 4,500 years of history. Exhibits have ranged from Apollo astronauts' space boots to Inuit slippers made of duck skins to Shaquille O'Neal's size 23 basketball shoes.

"Mrs. Bata was a selector at heart and she had a great vision," Knox said. "She was so passionate and enthusiastic and adamant to have the best of the best at the Bata Shoe Museum."

Beker last saw Bata at her Toronto penthouse apartment across from

the museum for an interview in 2015. She told Beker about her curiosity to know what makes people have differ-ent tastes and why they choose the shoes they do.

"I am fascinated by people and with what it is important to people and what makes them happy," Bata told her in that interview. "I hate people who are superficial, who have a su-perficial flag and wave that flag." Bata was appointed an officer of the Order of Canada in 1983.

"Sonja Bata was a capable busi-nesswoman, leader of a remarkable fa-mily and an extraordinary Torontoni-an," Mayor John Tory said in a state-ment. "She lived a full life to the be-nefit of many others and she will be sadly missed."

Bata also devoted her time to the National Design Council, World Wildlife Fund Canada, Council for Business and the Arts in Canada, and Junior Achievement.

Knox said there will be a private fa-mily burial.

Bata is survived by her four children Thomas Bata Jr., Christine Schmidt, Monica Pignal and Rosemarie Bata, as well as nine grandchildren and five great-grandchildren.

"She really was a great spirit and wonderfully generous and brilliant icon and she will be sadly missed," Beker said. "Bata Shoe Museum is one of the most, if not the most, ex-traordinary shoe collection on the planet. People come here from all over the world and are blown away by what they see." ■

Source: www.theatram.com/news/gta/2018/02/21/sonja-bata-collector-and-philanthropist-behind-toronto-bata-shoe-museum-dies-at-91.html, Wed., Feb. 21, 2018

Mezi priority naší činnosti patří zejména podpora výuky českého jazyka v zahraničí. Proto nás těší, že u příležitosti tradičního **Týdne češtiny ve světě** ve dnech 30. 7. – 3. 8. 2018 pořádá Spolek Česká škola bez hranic ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce a Ministerstvem zahraničních věcí letos již jubilejní X. Mezinárodní konferenci Českých škol bez hranic a spolupracujících škol. Bližší informace ohledně doprovodných akcí – seminářů či kurzů pro vyučující – budou dostupné na webové stránce www.csbh.cz.

Na výuku češtiny bude zaměřený i tradiční **letní tábor pro děti ve Sluňákově, a to od 28. 7. – 4. 8. 2018**. Podrobné informace i přihlášky jsou rovněž k dispozici na stejné webové stránce www.csbh.cz.

Znovu připomínáme i užitečnou pomoc a metodickou oporu pro výuku českého jazyka v zahraničí, kterou naleznete v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy <http://ujop.cuni.cz>.

Dům zahraniční spolupráce www.dzs.cz nabízí jak informace o českém vysokém školství pro zahraniční studenty na samostatném webu www.studyin.cz, tak i komunikační platformu

pro zájemce o sdílení informací či metod v podobě elektronického časopisu Krajiny češtiny. Pro připomínku historických událostí v období 1918-2018 byla spuštěna oficiální webová stránka schválena vládou ČR <https://spolecnostoleti.cz/cs>. Zde naleznete především progra-

Víte o těchto příležitostech?

mový kalendář akcí, které se budou při této příležitosti konat v ČR.

Značné nasazení k tzv. „osmičkovým výročím“ předpokládáme zejména u veřejnoprávních médií. Pro Vás je zásadním informačním kanálem Radio Praha www.radio.cz, nebo-li vysílání Českého rozhlasu do zahraničí, které kromě na míru vyrobených pořadů pro české děti v zahraničí provozuje i stránku www.krajane.net.

Veřejnoprávní Česká televize si k této příležitosti připravila svoji samostatnou a přehlednou webovou stránku www.ceskateliveze.cz/specialy/totostoleti.cz s audiomateriály, články a dalšími zajímavostmi k událostem let 1918-2018.

Web je rozdělen dle jednotlivých období i tematických oblastí.

Stejně tak i Univerzita Karlova nedávno spustila svoji stránku www.uk100.cuni.cz.

Rok 2018 je významný i tím, že se ve dnech

5. – 6. července bude v Praze konat XVI. všesokolský slet. Česká obec sokolská chce připravovaným programem vzdát počtu založení Československé republiky.

Československá společnost pro vědy a umění svolala vzápětí od 10. do 12. 7. světový kongres SVU do Prahy.

Kongres se koná ve spolupráci se Senátem PČR a Metropolitní univerzitou Praha. Veškeré informace ohledně programu a registrace naleznete na www.svu200.org.

V jistém předstihu zahájil svou činnost zajímavý **spolek Svatá Ludmila**, který již nyní organizuje a připravuje řadu připomínkových akcí v

ČR i v zahraničí, jejichž vyvrcholením bude v r. 2021 připomenutí výročí 1100 let od zavraždění svatě Ludmily na hradě Tetín. Vaši pozornosti proto doporučuji webovou stránku www.svatoludmila.cz.

V závěru svého dopisu bych Vás rád blíže informoval o **ustanovení Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí** v dubnu 2017 na základě usnesení vlády ČR č. 304. Cílem práce této Komise, je prohloubit vzájemnou informovanost a spolupráci orgánů státní správy v krajské problematice a vytvořit společné databáze informací pro Čechy žijící v zahraničí. Jsou v ní proto nominováni zástupci ministerstva zahraničních věcí, školství mládeže a tělovýchovy, vnitra, zdravotnictví, práce a sociálních věcí, kultury, spravedlnosti a průmyslu a obchodu, a věřím, že v blízké době bude prvním výstupem spuštění webových stránek obsahující užitečné informace pro Čechy žijící v zahraničí.

Doufám, že si v nabídce různorodých akcí a projektů vyberete ty, které vzbudí Váš zájem a díky nimž si zpestříte případný plánovaný pobyt v České republice. ■

Ing. Jaroslav KANTŮREK
zvláštní zmocněnec pro krajské záležitosti

SPRAVEDLIVÍ MEZI NÁRODY

Miroslava Ludvíková (2)

Vratme se zpět k obecným faktům o Spravedlivých mezi národy. Pomoc poskytnutá Židům může být rozdělena podle následující typologie na čtyři typy:

Add 1. Tato forma pomoci patří mezi nejčastější. Žid nalezl úkryt před zatčením, deportací či případně při útěku z koncentračního tábora a později z pochodů smrti. Místo, kde se dotyčný ukrýval, bývalo dobře ukryto. Nedalo se předpokládat, že by se tam člověk mohl ukrývat (roh v podkrovní, sklep, dvojité zeď místnosti i skříň, skrýš pod podlahou, chlívek, sklad, etc.). Pronásledovaný většinou žádal úkryt narychlo, neměl kam jít a prosba o pomoc na jednu noc se velmi často změnila v azyl po dobu několika měsíců, ve výjimečných případech i let. Ten, kdo již přikývl a nechal stěhané u sebe, většinou nedokázal ubožáka vyhnat dál, i když měl strach. Již nebylo cesty zpět.

Jedním z těch, co ukrývali židovské uprchlíky, byla Jana Sudová. Ta v lednu 1945 ukryla na půdě čtyři židovské uprchlíky z pochodu smrti. Ti předstírali, že jsou partyzáni. V březnu se tři židé z ukrývané skupiny rozhodli i přes varování úkryt opustit a dostat se k ruské armádě. Byli nedlouho poté chyceni a zabiti. Jakob Silberstein, který zůstal u Sudové až do osvobození Rudou armádou, se před Němci schoval v kmeni vrby. Po válce Jakob zjistil, že Jana Sudová po celou dobu věděla, že jsou židovského původu a ukrývala skupinku i přesto, že měla malou dcerku a v případě objevení jim hrozila smrt.

Druhým příběhem, který zde připomeneme, budou události, které se odehrály v malé obci Sedlice. Zde manželé Anna a Jaroslav Chlupová ukrývali po několika měsících roku 1945 zraněného polského Žida Hermana Federu, který uprchl z transportu mříčičko do Německa. Feder byl velmi vážně zraněn a po několika dnech se ke zranění novy přidal tyfus. Chlupovi museli zavolat lékaře, který jim relativně bezpečně pomohl a poskytl léky. Federův stav se nicméně nezlepšoval a Chlupovi byli nuceni odvézt jej do nemocnice. Feder se uzdravil a zůstal v úkrytu až do konce války. Anna Chlupová sama zdůrazňuje, že pro ni nebylo důležité, zda je Feder Žid či nikoli.

Add 2. V této kategorii se jedná o utajení skutečné identity a vytvoření nežidovské osoby. Obvykle se využívala nová „celá totožnost“ jedince, falešnými papíry (křestní list, občanský průkaz) počínaje a nalezením nové identity na základě místních či náboženských zvyků konče.

Do této kategorie spadají také diplomati, kteří využívali svých pravomocí např. k prohlášení určité skupiny lidí za příslušníky jejich států, se kterými nacistické Německo udržovalo přátelské vztahy. V protektoriátu se tento typ pomoci nevyskytuje; z ostatních států to však byl např. Švéd Raul Wallenberg, Ital Giorgio Perlasca, etc.

Historička Alena Hájková, roz. Divišová, a její pozdější manžel Miloš Hájek byli členy antifašistické organizace, která opatrovala Židům falešné dokumenty. Jak říká sám Hájek, toto nebylo v silách jednoho člověka, tím spíše ne v silách dvacetiletého učitele bez kontaktů s policií či příslušnými úřady. Kolektivem, který byl touto všechno schopen zajistit, byla ilegální komunistická skupina kolem časopisu „Svět proti Hitlerovi“. Zde se stýkala práce dalších osob, z nichž několik za války zemřelo, včetně trojčlenného vedení organizace. Miloš Hájek byl oceněn za svou klíčovou roli, kterou hrál při kontaktu s židovskou skupinou Hašomer Hacair. Dalším Spravedlivým oceněným v rámci této skupiny je Miloslav Pažout. Alena Divišová byla oceněna za práci pro tuto ilegální skupinu, ale rovněž za svou vlastní iniciativu, kdy pomáhala Židům nejen opatrovat potraviny jim tehdy již zapovězené, ale také např. ukrývat majetek před nacisty.

Add 3. Zde se jedná o pomoc s útekem či organizací útěku Židů z ohrožených míst na místa jiná, bezpečnější. Jednalo se nejen o přesuny v rámci Němci okupovaného území, ale také o „pašování“ na území neutrálních států (Švédsko, Švýcarsko). Tato forma pomoci byla jedna z nejnebezpečnějších a bez pomoci osoby nežidovského původu nebylo možné ji většinou podniknout; zachránce musel často podnikat s židovskou osobou dlouhé cesty přes okupovaná území, překonat s ní hranice a nebyť přistižen.

Na toto místo patří příběh Mileny Jesenské a hraběte Joachima von Zedtwitze. Tato strana života Mileny Jesenské není příliš známa. Jesenská spolu se Zedtwitzem a dalšími tvořili jakousi „pracovní skupinu“, která pomáhala Židům přecházet ilegálně hranice. Zedtwitz byl jedním z posledních článků řetězu, který „transportoval“ Židy k hranicím. Zedtwitz jich podle svých slov převezl mnoho, Vozíval dvojici ve svém téměř legendárním voze Aero 30 – P38127(5)

Add 4. Záchrana a ukrývání dětí byla snad nejtěžší forma pomoci. Dospělí se museli umět postarat sami o sebe, v úkrytech hrály důležitou roli mlčenlivost, tichost a sebezábrana. Toto bylo pro děti těžké. Proto byly spíše přemístěny do nových, hostitelských rodin než do úkrytů. V nových rodinách – nejen doma ale i v cizině – byly děti vydávány např. za vzdálené příbuzné.

Prvním ze dvou příběhů, který zde připomeneme, je příběh Mileny Herbenové, rozené Procházkové. M. Herbenová ukrývala od prosince 1942 do května 1945 tříletou židovskou dívku Evu Beerovou. Ačkoliv se Eva narodila nežidovské matce, sňatek rodičů proběhl v roce 1938, a proto byla i Eva podle norimberských zákonů považována za Židovku. Po válce vrátila dívku matce, která se vrátila z káznice Waldheim.

Osobou, která však pomáhala především dětem, byl Přemysl Pitter. Ten spolu se švýcarskou občankou Olvou Fierzovou již od roku 1933 provozovali tzv. Miličův dům, kde se věnovali výchově nejchudších židovských dětí z Prahy. Od počátku nacistické okupace zde židovské děti také ukrývali. Na konci války Pitter získal čtyři zámky, kde mohl děti ubytovat a pomoci jim vzpamatovat se z hrůz koncentračních táborů. Od konce války od května 1947 bylo na zámcích zaopatřeno 810 dětí. Velice důležité bylo také to, že Pitter od počátku předpokládal a počítal s návratem dětí do židovského prostředí, a proto se stále snažil v nich židovské tradice alespoň podle tehdejších možností udržovat.(6)

Uvedená typologie je obecně přijímána, přesto byla však ještě jedna forma pomoci, která nezapadá ani do jedné zmíněné kategorie. Tímto nově přidaným typem zachránce je pomoc těch, kteří pomáhali v koncentračních/vylazovacích táborech, což byla činnost za daných podmínek velmi těžká.

Příběh Oty Nesvatby do této kategorie jednoznačně patří. Nesvadba byl jako politický vězeň internován v Mauthausenu, v táborové sekci, která byla určena pro práce neschopné vězně. Nesvadba po dobu několika měsíců pomáhal nemocnému Tomu Lukovi. Ten byl po amputaci prstů na nohou a následně gangrénu ve velmi vážném stavu. Nesvadba se jednalo dne znenadání objevil u jeho postele, začal mu nosit jídlo, umýval ho i mýlil prádlo. Lukův stav se zlepšoval a Nesvadba mu zážračně opatřil sulfonamidy, vitaminy i další „poklady“. Válku oba přežili, ovšem Nesvadba krátce po konci války (1947) tragicky zahynul při autonehodě. Tom Luke se po jeho smrti dozvěděl, že Nesvadba byl kamarád mnohokrát zrazován od komoci takovému bezzádnému případu, jako byl on. Luke přel však pro Nesvadbu jakousi výzovu, kterou musí splnit, a proto v pomoci pokračoval. Patří sem rovněž příběh Dr. Anny Binder-Urbanové. Tato mladá dívka pocházela z česko-německé rodiny a před válkou pracovala pro Ministerstvo zahraničních věcí. Za války i přes zákaz vyučovala v soukromí Židy německým jazyku. Později pomáhala i jinak: podzemnímu hnutí poskytla svůj diplomatický pas, také ukrývala a převážela přes hranice židovský majetek. V roce 1941 byla zatčena a uvězněna v Ravensbrücku, později v Auschwitzu. Ale ani zde neprestala pomáhat, byla pro vězně především morální oporou. Jelikož nebyla židovského původu, měla jakousi šanci dostat se z Auschwitzu živá. To se jí také nakonec podařilo. Z Auschwitzu byla přetransportována zpět do Ravensbrücku. Na konci války se jí podařilo utéci a vrátila se do Prahy. ■

(Odkazy viz v poslední části seriálu.)
DOKONČENÍ PŘÍŠTĚ

Je to po prvýkrát, čo za dirigentským pultom Torontského symfonického orchestru stál slovenský dirigent Juraj Valčuha. V koncertnej sále Roy Thomson Hall 31. januára a 2. februára t. r. zaznel koncert pod názvom "A European Romance," ktorý pozostával z diel Anatolija Ljadova - Kúzelné jazero, Manuela de Fallu - Noci v španielskych záhradách, Richarda Straussa - Don Juan a suity z opery Gavalier s ružou.

Juraj Valčuha, dnes medzinárodne renomovaný dirigent, venoval pozornosť každému detailu diel, citlivo vypracoval každú frázu, svojou osobnosťou nepochybne určoval kvalitu celého koncertu. Valčuha s orchestrom dokázal priblížiť Straussove kompozície ako i de Fallu iskriivosťou a noblesou dirigovania. Napriek mladému veku je skúseným dirigentom, s presným koncentrovaným gestom. Žiadnymi teatreálnymi gestami, ktorými mnohí dirigenti sa usilujú získať si publikum. Valčuha svojim prístupom k prevedeniu diel or-

DIRIGENT JURAJ VALČUHA S TSO

Mária Chrappa

chestrom si získal publikum, ktoré ho odmenilo "standing ovation." Ako sólista sa predstavila výborná argentinská klaviristka Ingrid Fliter, ktorá sa zhostila klavirneho partu v de Fallovej kompozícii Noci v španielskych záhradách. I. Fliter je držiteľkou ceny The Gilmore Artist Award, ktorú získala v r. 2006. Je jedinou ženou, ktorá bola poctená týmto významným. Oproti iným hudobným oceneniam, umelec tejto nominácie je tajne sledovaný počas koncertovania a nahrávania. Výsledkom je i finančná odmena 300 tisíc USD.

Dirigent Juraj Valčuha sa narodil v r. 1976 v Bratislave, kde študoval kompozíciu a dirigovanie na konzervatóriu. Od svojich 19-tich rokov strávil dva roky v Petrohrade, kde študoval dirigovanie u Ilju Musina. V r. 1998 odišiel do Paríža. Tu pokračoval v štúdiu na Conservatoire Nationale Supérieur u Janosa Furstu. V r. 2003 sa stal asistentom šéfdirigenta Opéra Nationale de Montpellier a v r. 2005 debutoval s Orchestre National de France. Nasledujúcu sezónu už dirigoval Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo, Rotterdam Philharmonic, Leipzig Gewandhaus, Swedish Radio, Dresden Staatskapelle, London i Munich Philharmonic, Maggio Musicale Florence a mnohé iné európske orchestre. Ako prvý Slovak, a to v mladom veku, postavil sa i pred Berlínsku filharmóniu. V r. 2007 sa J. Valčuha stal šéfdirigentom Orchestra Sinfonica Nazionale della RAI, Torino, ktorému šéfoval do roku 2016 a zanechal na orchestri silný umelecký profil. Bohaté sú vystúpenia dirigenta Valčuha i na Severoamerickom kontinente s poprednými orchestrami. Svoj debut zahájil v r. 2007 v Pittsburghu so symfonickým orchestrom. V rozhovore, ktorý poskytol v televízii sa vyjadril, že Pittsburgh si vybral na odštartovanie túry s americkými orchestrami z toho dôvodu, lebo má spojenie s jeho rodinou. Jeho prastarý otec chodil zo Slovenska sem pracovať, kde bola a stále je dost veľká komunita Slovákov i Čechov. Taktiež Pittsburgh má veľký význam i z toho dôvodu, že tuná bola podpísaná Pittsburghská dohoda - dokument (videl tuná kópiu), ktorý otvoril cestu k vzniku Československej republiky.

Dirigent sa pravidelne vracia do Spojených štátov kde úspešne diriguje orchestre v Bostone, Cincinnati, San Francisco, Los Angeles, Pittsburghu, Washington, Chicagu, Minnesote, Utahu. Taktiež sem patrí i vystúpenie s New York Philharmonic. V Kanade sa úspešne zhostil koncertov National Art Centre v Ottawe, s Orchestre Symphonique de Montréal a tentokrát pribudol i Toronto Symphony Orchestra. Juraj Valčuha má na svojom konte vystúpenie i s Českou filharmóniou v r. 2016 a na Slovensku viani po prvýkrát so Slovenskou filharmóniou na Bratislavských hudobných slávnostiach, kde sa už prezentoval v r. 2016 s orchestrom NDR Hamburg.

V minulosti sa len zriedkavo opýtal dirigent postavil pred symfonický orchestrami a opäť. Každý žáner si vyžaduje iný prístup, inú formu dirigovania. No v súčasnosti sa to však mení, počas štúdia sa môžu zamerať na obidve odvetvia, čo je v praxi prínosné. A tak Juraj Valčuha i na poli operného dirigovania zdieľa úspechy. V Teatro la Fenice dirigoval Bohému, v Bayerische Staatsoper, Maggio Musicale Fiorentino -Madama Butterfly, Figarová svadba, Teatro Comunale di Bologna - Její pastorkyňa, Bohému. V operných domoch v Ríme, Neapoli, Berlíne - Turandot, v Budapešti - Fausta, v Bologni - Peter Grimes, Elektra...

Od roku 2016 je Juraj Valčuha šéfdirigentom v Teatro di San Carlo, Napoli. Už jeho predošlé naštudovania opier v tomto opernom dome - Elektra Turandot, Carmen, Dievča zo zlatého Západu malo u operných kritikoch výborný ohlas: "...predstavenia tejto sezóny sú veľkým úspechom nielen spevákov, ale i dirigenta. Orchester znie nádhorne pod taktovkou Juraja Valčuha. Má kontrolu nad orchestrom, aby neprekýval hlasy spevákov, čo často sa stáva. Je tuná silný profil umelca..." V súčasnosti si pridá na svoje operní diváci pri predstaveniach ako Tosca i Šostakovičovej opere Lady Macbeth z Mzenského okresu. Dirigent samozrejme pokračuje i v orchestrálnych koncertoch.

Juraj Valčuha má v sebe mladistvú energiu a osobitú vášnivost prežívania každého tónu, frázy - skúsený majster dirigovania, ktorý v mladom veku, 41 rokov, prešiel všetkými svetovými orchestrami a opernými domami, aby dokázal, že patrí k najvyhľadávanejším dirigentom súčasnosti. Na Slovensku ako prvý dirigent sa stal v r. 2006 laureátom Ceny Ľudovíta Rajtera. ■

Zleva: Zuzka Matějčková, Bohdan Zatovkaniuk, Zuzka Novotná, Martin Bonhard, Ladislav Kozák - divadelní příznivec, Václav Straka a Martin Příbář (sestava z divadelnízkoušky) Foto Věra Kohoutová

Teda měla jsem se zeptat, zda vám něco říká jméno Raye Cooney, a jím začít, protože Bohdan Zatovkaniuk si vybral jednu z jeho poblázněných her s tékovou zápletkou, že ji odřežijete. Britský dramatik Ray Cooney, narozený v Londýně roku 1932, se rozhodl, že se bude komediálními skečemi živit radě-

Znáte Bohdana Zatovkaniuka?

ji, nežli je hrát, což si vyzkoušel už jako dítě. A už první hra One for the Pot mu přinesla úspěch a současně s ním i přesvědčení, že si našel svoje životní místo. Takže tam také zůstal, což bylo všestranné dobře. „Jeho hry vycházejí z nejlepších tradic anglické komedie s komplikovanou zápletkou a suchým britským humorem. Kromě psaní her vlastní i divadelní společnost, píše filmové a televizní scénáře, často na základě vlastních divadelních her. Cooney je nositelem mnoha divadelních ocenění včetně

Ceny Lawrence Oliviera za hru Dvouplášník v hotelu Westminster (Out of Order). V roce 2005 ho královna za služby britskému dramatu vyznamenala řádem O.B.E. (Řád britského impéria, založeným králem Jiřím V. v r. 1917 pro civilní osoby - The Most Excellent

► 13

Potlesk také pro Shae...

ze str. 1 Writes Another Chapter in Figure Skating Legend <https://www.nytimes.com/2018/02/16/sports/olympics/figure-skating-yuzuru-hanyu.html>.

Dalo by se říct, že už není zapotřebí doplňovat dalšími výroky. Byl skvělý, žádné pochyby. Ale už je údělem těch, co nestojí před oponou, že na jejich zásluhu na dobrých výsledcích se zapominá - prostě nejsou vidět a tak svět o nich nehovoří. To je jako na divadle - potlesk si odnáší herec, i když se v zákulisí tisíní řada aktérů a tichých, takzka bezejmenných spoluúčinkujících.

Ale my víme, že světlo ramp jim patří také. Stejně jako krásné, skromné a zdánlivě křehké blondýnce Shae Lynn Bourne-Turok. Proč? Na otázku odpovídá nadšený email Olíky Turokové: "Mili přátelá, ak sledujete OH, tak ste vcera mohli vidiet uzasnu jazdu a vyhru zlatej medaily Yuzuru s choreografiou mojej nevesty Shae Lynn Bourne-Turok! Mame velku radost. Jeho jazdu si mozete pozriet na YouTube..." Upřímně nás informací potěšila. Skromná a milá Shae má za sebou bohatou krasobruslařskou kariéru, stála i na stupních vítězů světového šampionátu v roce 2003 v kategorii tanců dvojic, se svými tanečním partnerem také třikrát reprezentovali Kanadu na olympiádách: r. 1994 - 10. místo, r. 1998 a 2002 - 4. místo. A letos ji bylo dopřáno zažít vítězství s příchutí zlaté olympijské...

Shae byla tak laskavá, a přestože byla uprostřed příprav na cestu do Japonska, stačila se nám vyznat ze svých pocitů jako choreografka Yuzurova programu: „It was an absolute pleasure to see him embrace the moment once again and bring the spirit of Seimei to life. I was standing in my living room from his final footwork to the end of his routine filled with joy and in awe of his mental strength. Yuzu is a gift to the World of Figure Skating. I'm so proud and happy for Yuzu. He looked confident and relaxed from start to finish of his events. He was dealing with an injury for the past two months leading into the Games, but the setback didn't show one bit. He has the true spirit of a Warrior.

I choreographed his Seimei Free Program in 2016 and suggested he return to it for the Olympics in Korea. Just after creating it I knew it was the right Olympic vehicle, and he felt it too. Yuzu introduced the music of Seimei to me and explained that it was from a Japanese film that he really felt connected to. A film called, "Onmyoji" with the music by Shigeru Umebayashi. After watching the film, researching Japanese dance and Japanese folklore, Yuzu and I shared our thoughts and feelings of the music and most important the story we wanted to share. One that felt most true and fitting for Yuzu's voice. Once it was clear I felt it in my blood and the process on the ice flowed seamlessly."

Potlesk patří také Shae, děkujeme za všechny Kanadany za nádhernou práci a reprezentaci země. ■ -vk- FOTO Z ARCHIVU KRASOBRUSLAŘKY

Sedmý dopis svým přátelům

Alena Mývala Kennedy

Malé radosti mi nebyly dlouho dopřány. Měla jsem jet do Whitehorsu setkat se s Kennedym u Mishy, ale nakonec to dopadlo tak, že jsem se tam nedostala, protože úplně uzavřeli jedinou silnici, kterou tu máme kvůli náledí, černému ledu a podobným problémům. Díky neprůjezdnosti silnice nebylo možné sehnat ani letenku. Kennedy přiletěl z Česka do Whitehorsu o štědrovečerní půlnoci, já z Dawsonu bohužel vůbec.

A tak jsem trávila Vánoce u Soni a Kečupa. Na mne, tradiční ženskou, trochu jiné než ty naše obvyklé s rybou (tady lososem) a bramborovým salátem. Jen na poslední chvíli jsem dělala těsto aspoň na pár perníčků kvůli Jeronymovi, dnes už jejich šestiletému synovi, který toužil si je namalovat. K vánoční večeri vepřové vejpečky a knedlík, chlebičky s různými pomazánkami. Ale ve mně už napřád bude kus české dušičky. Každé Vánoce vidím svoji mámu, krabice vánočního cukroví (kradla jsem z nich hlavně kakaové pracky) a kapra, kterého maminka milovala. Jedla ho s radostí i dalších několik dnů. Měli jsme jich vždycky několik a pár dní jsme se nemohli ani koupat, protože plavali ve vaně. No a pohádky! Maminka i já jsme je milovaly. Asi

odehrávalo během krize se Severní Koreou (raketa to uletělo asi za 20 minut). V hawajské televizi byly ukázky, jak zoufalí rodiče hází děti do kanálu, aby je ukryli, na univerzitě se studenti ženou chodbou směrem ke krytu, ale narazili na zamčené dveře...kryt byl změněn na skladiště.

Takže malé zpestření dovolené. Jinak se měli úžasně, plavání s želvami (ty tu byly všude), výlety po pobřeží, koupání v moři i ve vodopádech; a to vše po Novém roce, když doma zatím bylo -40. Misha se vrátil nadšený.

Mně doktorka řekla, že mé srdce pracuje na 36 až 40 proc, ale to už prý dlouho, takže jsem vlastně jako v pořádku. Kennedymu řekli, že bude muset začátkem února do Vancouveru na více testů.

Když jsme se vrátili domů, čekal nás dopis tentokrát od mého ledvináře. Nového. Ten starý, se kterým jsem měla po těch letech už přátelský vztah, odešel do důchodu. Takže během týdne zas zpět do Whitehorsu: 550 kiláků v teplotě 40 pod nulou. Kennedy měl na počkání magnetickou rezonanci a odlet do Vancouveru, já ledvináře v úterý. Nový doktor měl české jméno. David Prchal. Jenže do čekárny pro mne

alarm. Soňa musela vyrvat dráty, aby přestal. Kocour přežil... to bylo to nejdůležitější.

V těchto nejkrutějších mrazech se jely dva závody. Jeden byl Yukon Quest a druhý závod Ultra Yukon 17 a půl míle.

Nebo též na 100, 300 popřípadě až do Dawsonu 430 mil. Závod sleduje polovinu stezky Yukon Questu, nejtvrdšího závodu světa psích spřežení. Závodníci na Ultra Yukonu si mohou vybrat vzdálenost a mohou se rozhodnout horské kolo, běžky či jít pěšky.

Byl čtvrtek kolem 30 pod nulou, když závod začal. Během noci se ale ochladilo pod -40 a hodně závodníků se rozhodlo neriskovat a závod ukončit. Někteří skončili v nemocnici s omrzlinami a podchlazením. Pořadatel se rozhodl v pátek závod zastavit. V neděli byl zákaz odvolán, i když teploty byly pořád v rozmezích mezi 40-45 stupni Celsia. Po cestě je pár srubů, některé opuštěné, či se do nich na Yukon Quest nastěhovali lidé, kteří dobrovolně pomáhají, ale spousta nocí se spí venku ve sněhu a mrazu.

Ani Yukon Quest se psím spřežením nebyl o moc jednodušší. Zima, zima. Psi sportovci měli přes záda upevněné deky, na penisech připevněné dámské vložky, aby jim neomrzly. Na nožkách botičky, ty se dávají na tlapy kvůli ostrému ledu. I zde to řada musherů vzdala ještě před první polovinou. Stejný důvod - omrzliny, dehydratace psů (není někdy lehké je přimět k pití). Nesmírná únava jejich pánů, když se na trejlu musí starat především o ně a jejich potřeby, dřív než o sebe. V tom to mají asi lidé jedoucí či jdoucí sami jednodušeji. Vyhrál Allen Moore, 68letý musher z Two rivers Aljaška. V závodě zemřel jeden pes a jeho majitel ukončil závod. Na trejlu je dovoleno pomáhat pouze v Dawsonu, kde čekají pomocníci-handleři. Tady je 48 hodin oddech, hotel a hlavně spánek. Přijmout pomoc mimo Dawson znamená vyškrtnutí ze závodu, konec. Nikdy jsem nepochopila, proč lidé za tohle týrání sebe i psů ještě platí nemalé startovné...

Teď nás čeká ještě další psi maraton Iditarod, ale ten se jede jen Aljaškou, Dawsonem neprojdí. Psími závody žije velká část Yukonů. Také jsem to milovala, když jsem jezdila se psy, i když ne závodně. Znávala jsem osobně všechny ty lidi, co se motali kolem psů, a čekávala na závodníky na kontrolních stanicích.

Abych nezapomněla na volby v Česku, jsem ráda, že vyhrál Zeman... jinak by to mohlo být stejně neštěstí jako v Kanadě - Justin Trudeau, náš ponožkový manekýn... Přejí všem krásný den. ■

ILUSTRAČNÍ FOTO WIKIPEDIA

kvůli ní jsem se vždycky snažila udržet také pro svoje děti tohle, pro mne nezapomenutelné, kouzlo Vánoc. Dva dny před silvestrem přiletěl domů konečně Kennedy. Všechno se vrátilo do starých dobrých kolejí. Pořád sice byla tma do jedenácti, než se dalo jít pro dříví, ale vynášení kýblu, nošení dříví a hlavně nočního přikládání už nebylo na mně. Jak žít na Yukonu bez chlapa? Těžce!

V lednu jsme zase jeli do Whitehorsu. Já k srdcaře (specialistě k nám nahoru nejedí, musíme za nimi sem), a Kennedy s rukou. Misha, náš starší, odletěl zatím i s přítelkyní na týden na Hawaji, kde si její rodiče pronajímají každý rok tohle dobou condominium a berou s sebou postupně dcery i s partnery. Možná si vzpomene na ten poplach, když v osm ráno vytáhli lidi z posteli či od snídání "Na Hawaji letí raketa! Tohle není jen cvičný poplach, utkejte honem do krytu". Protože neurčili, co mají dělat turisté, nikdo nedělal nic. Po půlnoci poplach odvolali, že někdo zmáčkne knoflík omylem. Jenže mezitím obyvatelé Hawaje šleli, protože se to

přišel černovlasý snědý muž s bradkou a šikmýma očima. Mluvil anglicky: "Konečně vidím svoji nejvíce nemocnou pacientku". Doktor Prchal zdědil svoje jméno po tatínkovi, zatímco matka byla Japonka. Připomnělo mi Tomia Okamuru, mého nejoblíbenějšího českého politika. Jen u něj to bylo obráceně. Bylo to příjemné setkání s velice milým doktorem. Ptal se mne na věci ohledně emigrace, povídal i o sobě a řekl, že mě chce vidět každého půlroka, když přijede do Whitehorsu... Velmi ráda!

Kennedy se vrátil ve středu v noci a v pátek ráno jsme odjžděli zase domů. Už jsme věděli, že doma nás nečekejá nic příjemného. Olejové topení přestalo fungovat, protože byla příliš zima. Plný kbelík vody promrzl až do dna. Moje aloevery, pěstované několik let, pomrzly. Dny, kdy bylo 46 pod nulou, si vybraly svou daň.

Soňa našťastí tohle zjistila den před tím, než jsme měli přijet, a tak nám od rána topila v kamech, i olejové topení si nakonec dalo říct. Z neznámých důvodů začal řvát požární

DUO VENTAPANE v TORONTU

Pozorný čtenář si zřejmě vybaví, že před téměř dvěma lety jsme hovořili na stránkách novin s mimořádně sympatickou manželskou dvojicí profesionálních muzikantů - pianistou Martinem Karlíčkem a jeho ženou Manou Shiraishi, houslistkou, v době, kdy se k nám připravovali koncertovat na oblíbená pozdní odpoledne s vážnou a jazzovou hudbou svázaná do cyklu Nocturna ve městě. Jejich duchovním otcem je dr. Miloš Krajný.

Poprvé byli mladí hudebníci vřele uvítáni návštěvníky koncertu v roce 2014. Nestává se často, že se předvede manželský pár. Před dvěma lety přicestoval sice jenom Martin, ale v neděli 11. března budeme mít možnost vyslechnout si koncert obou profesionálů, jejichž osudové setkání se odehrálo svého času v Německu, vzpomínal kdysi pianista Martin. Vzájemná náklonnost tak dala vzniknout hudebnímu tělesu Duo Ventapane. Jméno si propůjčili od světově známého stavitele houslí, rodilého Neapolitána, žijícího v letech (pravděpodobně 1790 – 1840).

Řekněme si něco o tomto mistrovském staviteli především houslí, dnešní generace tohoto rodu stavitelů i dalších strunných nástrojů. Svou práci totiž založil neapolskou tradici. A jak se dále ve wikipedii uvádí, Lorenzo Ventapane pravděpodobně studoval u jednoho z členů slavné rodiny Gagliano, snad Giovannioho (1785 – 1819), rovněž stavitele houslí, nebo jeho syna Nicola II. Vliv Gagliana na výrobu nástrojů Ventapane byl silný a je zřejmý v jejich konstrukci, v použití laku a kvalitě zvuku. Viditelné znaky jsou uloženy v podlouhlých a svislých f-otvorech,

specifické je umístění kolíků a v použití papíru v purflingu na dotyk tolik pro neapolské výrobky charakteristickým. Purfling je úzká ozdobná hrana vložená do horní desky, často tvořící i jakousi ozdobu i na zadní desce strunového nástroje - tedy ve-

dávají ještě mnohem draž - cena se může vyšplhat až k pěti milionům eur (téměř 130 milionům korun).

Při takovém kurzu se není co divit, že si houslisté svých nástrojů hledí a že je i vysokou částkou pojišťují, anebo že mnozí jsou vděční, když mo-

lice zjednodušeně řečeno.

Zajímaly nás i ceny za nástroje z této dílny na aukcích, které napoví, například je výrobek v hudebním světě cenný: nejvyšší dosáhl housle na aukci v Bromptonu v r. 2012 - za 95,034 amerických dolarů (prodalo se jich 43), cello (8 prodaných) za 174,374 USD v roce 2008, a houslový smyčec v Bonhmas byl vydražen za 232 USD v roce 1997.

Ale to pořád nejsme u špičky, kam se dostaly díky svému zvuku housle mistra Stradivariho. Prodávají se nevěřejně, uvedl v rozhovoru Ivan Švýcarský, expert na staré nástroje, který cenu jedné stradivárky nedávno odhadl zhruba na 80 milionů korun. Jsou chloubou Státní sbírky hudebních nástrojů domovně. To je obrovská částka, na stradivárky ovšem nijak výjimečná. Ty nejúžasnější Stradivariho nástroje se nevěřejně pro-

hrou hrát na nástrojích zapůjčených různými organizacemi, vlastníci takto cenné a ještě cennější historické kousky. Mnohdy je jejich hodnota, jak uvádějí znalci z muzeí, z historického hlediska nedocenitelná.

Vraťme se však k našemu nastávajícímu nokturnu. Zajímalo nás, co všechno se v životě mladé dvojice

Nocturno: Neděle 11. března v 17.00, kostel sv. Václava, Toronto, info a rezervace: (416)481-7294

změnilo. Tehdy pianista potěšil milovníky vážné hudby svou sólovou hrou: „Pamatuji si, že na programu byl Lisztův velkolepý klavírní cyklus Harmonies poetiques et religieuses.“

■ Potkalo vás něco zajímavého, o co byste se rádi podělili?

V minulém a předminulém roce jsme s Manou absolvovali turné po Japonsku, já jsem pak koncertoval na západě a ve středu Kanady, v prosinci jsme byli v Čechách na projektu, který trval týden. Byl o tom, že jsme s Manou vedli zkoušky na koncerty, které proběhly v Praze a okolí, a ve kterých jsme si pak společně se studenty zahráli.

■ Na co se těšíte v dohledné době? Každým rokem v létě organizujeme kurzy komorní hry v Montreálu, a na to se pokaždé těšíme. Je to radost

a Szymanowski. Na první pohled zvláštní společnost, ale když se člověk lépe podívá, jsou to všichni současníci. Pravda, Debussy je o trochu starší. Každý ale zcela jiný hudební slovník, jiný charakter. Navzájem se znali, ovlivnili, všichni působili v kulturní metropoli tehdejšího světa Paříži, anebo město navštívili, všichni byli avantgardními průkopníky ve své době. Otázka bude, kdo z nich došel v tomto směru nejdále - otázka pro publikum, které bude mít pouze limitované jednověčné okno do jejich tvorby.

■ A ještě jedna radost manželskou dvojici provází: vědomí, že jejich syn Ren, který za chvíli dospěje do předškolního věku - narodil se v červnu 2014, zdárně prospívá. Jak napovídá rodičovská fotografie, u piana se chová samozřejmě a přirozeně.

„K hubbě jej zatím nevedeme, ale občas to zkouší. Souvisle dělal housle asi jen tři týdny, ta klavírní fotka je ukázkou toho, jak umí dobře napodobovat. Rád si hraje a zkouší to i ono - nechceme ho tlačit, „odpovídá starostlivý tatínek. „Zpívá písničky, také si rád vymýšlí, rozumí a mluví čtyřmi jazyky, je s ním legrace. A již téměř vše - našťásto..., uvidíme, co bude dál.“

Mana absolvoval školu hudby Toho Gakuen (BMUS), od McGill University (MMUS) a od Université du Montréal (D.E.P.A.). Je členem dalších těles - komorního orchestru Appassionata, Angèle Dubeau & La Pietà a Duo Ventapane. V roce 2011 obdržel Duo Ventapane ocenění B. Smetany a cenu Bartók, udělenou v Mezinárodní hudební soutěži Grand Prize IBLA, o ork později se zúčastnila turné po Spojených státech, kde se kromě jiných vystoupila v Radfordské univerzitě, New York University a Carnegie Hall. Nejnovější nahrávka Duo Ventapane "Duo Ventapane hraje českou a japonskou hudbu" byla prestižním hudebním časopisem "Record Geijyutsu" vybrána jako "vynikající nahrávka". Její výkon byl popsán slovy: "...zatímco housle udeří jasnými a přesvědčivými tóny, CD je pojata v přirozeném a pružném zvuku... to je nahrávka, kterou lze slyšet jen zřídka". Jako komorní hudebník hrála v mnoha zemích Evropy, Asie a Severní Ameriky a je vyhledávanou učitelkou houslí. Je také direktorkou workshopu Westmount Chamber Music.

(O vysoké odbornosti a hudební erudici jejího manžela si povíme příště.) Kdo ví, za nějaký čas třeba uslyšíme o tělese s názvem Trio Ventapane..

Přijďte se potěšit nádhernou hudbou v provedení špičkových umělců. ■

■ Co nám předvedete tentoákrát? Samozřejmě jsme si pro Vás připravili zajímavý program, kde figurují Debussy, Stravinskij, Gershwin

PŘÍPRAVILA VĚRA KOHOUTOVÁ
FOTO RODINNÝ ARCHIV UMĚLCŮ

Velikonoční trhy

Easter Bazaar

Veselé Velikonoce

Sobota 24. března v 10.00

Prague Restaurant & Café

Happy Easter

Saturday March 24th, 10.00 am

Prague Restaurant & Café

MASARYK MEMORIAL INSTITUTE INC.
450 SCARBOROUGH GOLF CLUB RD., TORONTO ON M1G 1H1 INFO (416)439 4354

Six thousand people gathered at Cova da Iria on August 13, but the children of Fatima were kidnapped by hostile atheists and prevented from attending their meeting with the Blessed Virgin. On September 13 the Blessed Virgin urged the faithful to pray the Rosary to end WWI, and promised a miracle. The astonishing supernatural phenomenon of the sun on October 13 was witnessed by 70,000 people but atheists everywhere dismissed the event as mere mass hysteria. Unfortunately, the Catholic church also interpreted the message of Fatima with deep skepticism. Hoping to save the mankind from self-destruction, the papacy was seeking

The Battle of the Czechoslovak Lions

By Peter Hála (10)

peace at all cost. Pope Benedict also denounced excessive nationalism and "unrestrained striving after independence." However, as it later turned out, the

secret Treaty of London which the Allies had signed in 1915 excluded the Vatican from any future peace talks, prompting the disappointed pope to criticize both the Treaty of Versailles and the League of Nations, since they were not based on Christian principles. The atheistic governments had relegated the once dominant role of the papacy in international politics to mere posturing and superficial humanitarian solutions. Nietzsche's disciples now ruled the world and they confirmed his famous proclamation — God was indeed dead, they had all killed Him in a spectacular and horrifying way — and enlightened mankind was now seeking Nietzschean solutions "beyond good and evil." Needless to say, no such solutions have been found.

AFTER ZBOROV - THE CZECHOSLOVAK LEGION AND THE RUSSIAN REVOLUTION

After the bloody Bolshevik Revolution of November 7 many a brave Czechoslovak caught in this morass lost hope in Russia and its ability to become a civilized society. Maxim Gorky could now only cry over the demise of democracy — "Lenin and Trotsky and their followers already have been poisoned by the rotten venom of power..." Masaryk still firmly believed in the providential unfolding of history and in the "moral reeducation of the nations" and he was one of the very few, if not alone with the pope, who adamantly stressed the spiritual nature of the root problem of WWI—"either force or humanity; either matter or spirit!" (The New Europe, 1918, Conclusion)

On November 8 the Bolsheviks instigated the Uprising of Kiev. In February 1918 the last major action on the Eastern Front, Faustschlag (the Fist-punch), gave Germany and Austria even more territories in the East, forcing Bolshevik Russia to seek peace at all cost. Negotiating with the red devil they helped to give birth to, the shameful peace of Brest-Litovsk in March 1918 reinvigorated both empires and allowed the Bolsheviks to consolidate their own precarious situation. Poland was split between the two friends, and Soviet Russia as a part of war reparations gave Ukraine, the breadbasket of Europe, to Germany who, in return for "military assistance" to Ukraine, demanded wheat and food, forcing Ukrainian women and children to slave in the fields. According to Gajda, Germany immediately sent her regiments to Ukraine so they could plunder and take back home whatever food and supplies they could find, adding to the strife in Ukraine.

As Russia disintegrated more prisoners of war joined the Czechoslovak army, which became the only civilized organized fighting force left in Russia. However, the 42,000 men strong Czechoslovak Legion was now stuck in Ukraine and facing enemies on all sides, ironically recalling the old Hussite adage "Proti všem", or a fight "Against all". The Austrians declared the Czechoslovak soldiers deserters and traitors and ordered them to be summarily executed on the spot if captured. Gajda recalled how horrified the Czechoslovaks were as they tried to keep a low profile during these days of "Bolshevik conquest" when they witnessed "all the lawlessness, robbery, murders, destruction of national infrastructure, and all those insincere attempts of unknown political leaders and prophets of a better future." American historian William T. Walsh poetically summarized the bleak situation in Europe and Russia at the time: "It was as if the devil, somewhere in the ice and snow that could never slake the burning of his pain, had resolved to destroy with one blow all that remained of Europe... Somewhere in the dark misery of Siberia, he was permitted, heaven known why, to disturb the equilibrium of the air, setting in motion a cold and cutting blast that shrieked across the continent to the western sea. ..."

It screamed in mockery over vast armaments moving stealthily through Germany to prepare for the 'peace through victory' drive of 1918." (Our Lady of Fatima, 1954). ■

TO BE CONTINUED

Canada lost 88,000 jobs in January. Here's why you shouldn't read too much into it

By Kevin Carmichael

StatCan's newest survey of the labour market definitely looks bad on the surface. But at best, the data are little more than a rough approximation of what's actually going on

Wait. Don't go. I recognize that this is the age of Big Data and

therefore no one need waste her or his time on shoddy information. But I'm

talking about the latest estimate of hiring and firing by Statistics Canada. Judging by the initial reaction to those numbers Friday morning, I'm guessing some of you were unaware that the figures are little more than rough approximations of what's happening in the labour market. They are helpful, but no one should be using them to form conclusions.

And yet so many of us do.

StatCan's newest survey of the labour market definitely looks bad on the surface. Some 88,000 people lost their jobs in January, the report said. The decline marked the end of 17 consecutive months of hiring; worse, it was the biggest drop since January 2009, a time when many feared a repeat of the Great Depression. A bad omen, surely.

Capital Economics, a research shop in Toronto, called the release a "game changer." Bank of Montreal said the terrible news means we can "dismiss" any notion of the Bank of Canada raising interest rates in March, and that an April increase now is a "long shot."

Too many tweeters to count declared that the data proved that Ontario's minimum-wage increase was the job killer they said it would be. StatCan said part-time positions plunged by 147,000, the most ever, and a lot of them were in Canada's biggest province. Those were precisely the kinds of jobs the critics of Premier Kathleen Wynne's policy said would be the first to go. Another bad omen, surely.

StatCan's monthly survey of the labour market is based on a poll of approximately 56,000 households in the middle of every month. There's only so much that can tell you about a working population of about 20 million people

The assertions could turn out to be true, but let's be clear about something: The asserters are guessing. The data simply aren't reliable enough to do anything else. Those of us who get paid to circulate facts and arguments about the economy do a poor job of explaining the quality of the

data with which we work. That's especially true of StatCan's monthly survey of the labour market, which is based on a poll of approximately 56,000 households in the middle of every month. There's only so much a poll of that size can tell you definitively about a working population of about 20 million people.

That's why StatCan nudges readers of the Labour Force Survey to consider the data over a period of time, not in isolation. Generally speaking, the agency is only confident that it has the direction of the change in employment correct when there has been a shift of at least 46,000 positions in one direction or the other. Anything less is statistically insignificant.

SO WHAT CAN BE SAID ABOUT THE STATE OF THE ECONOMY BASED ON THE LATEST JOBS ESTIMATES?

Rather than a precipitous drop in economic activity, the figures suggest the jobs data at the end of 2017 exaggerated somewhat the economy's strength. Many economists assumed that was the case. Ahead of Friday's release, the three-month average monthly increase was about 60,000, too much for an economy that had slowed to an annual rate of growth of 1.7 per cent in the third quarter. Now, the three-month average is a gain of about 19,000, a more realistic number.

The unemployment rate stayed below six per cent for a third consecutive month in January, matching a streak that has happened only once before in records that go back to 1976. That's a sign of strength, as a jobless rate that low suggests the economy is operating near "full employment," or the level at which economists estimate that additional hiring would begin to put upward pressure on inflation.

Another sign of strength: The average hourly wage jumped 3.3 per cent in January from a year earlier, the biggest increase since 2015 and the fifth consecutive month that wages gained in excess of two per cent on an annual basis.

'A whole pile of uncertainties': Trade, politics expected to hang like a dark cloud over the economy

Old-economy pains holding back Trudeau's quest to remake Canada as a tech leader

The Bank of Canada might indeed wait until the summer to raise interest rates, but it's unclear that weakness in the labour market will be the reason. Policymakers have emphasized that they will be waiting for evidence that

wages are accelerating; StatCan's data offer them some. What central bankers are lacking is clarity about the future of the North American Free Trade Agreement. That uncertainty is the most important factor in determining the path of interest rates.

As for the effects of Ontario's new minimum wage, it simply is too soon to say whether the decline in January was the result of a revolt by employers.

To some extent, the drop in part-time employment reflects a migration to more secure employment. The number of Ontario residents between the prime working ages of 25 and 54 who said they had full time jobs increased by 29,200 in January, and was about 46,000 higher than a year earlier. And overall hours worked were little changed from December, suggesting output was unaffected. So maybe the higher minimum wage destroyed some part-time work, but there's just as much evidence that it had no impact on the broader economy. In fact, Ontario looks better than it has in years.

But you can be sure that the small-business lobby, ideologically inclined economists and Wynne's partisan opponents will circulate the unflattering headline numbers from the latest jobs report. That makes advertising the weaknesses of those figures all the more important; not because they might play a role in Wynne's political future, but because voters could end up making decisions based on false assumptions.

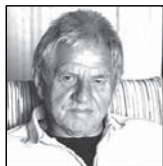
StatCan could do a better job of explaining the limits of its pursuit of high-frequency data, perhaps by including a disclaimer at the top of its reports instead of at the bottom. Meanwhile, those of us who know better should resist sexing up the results for the sake of more dramatic stories and tweets. We don't discuss polls without including the margin of error. Why should writing about economic data be any different? (Warning: The data on which much of this column is based comes from a survey with a very wide margin of error.) ■

Source: <http://business.financialpost.com/news/economy/canada-lost-88000-jobs-in-january-heres-why-you-shouldnt-read-too-much-into-it>, February 2018

Kevin Carmichael
National Business Columnist at National Post, Inc.
Montreal, Quebec, Canada Newspapers
Current: National Post, Inc., Centre for International Governance Innovation (CIGI)
Previous: Maclean's, Canadian Business, The Globe and Mail
Education: Carleton University
Websites Blog

100. výročí vzniku ČSR (1) Rudolf Jiříček

Mezi námi už je jen málo těch, kteří byli svědky historie naší vlasti od první republiky až do dnešních dnů. Jako jeden z nich bych chtěl v krátkosti uvést jejich změny, plynoucí z událostí, které postihly celou Evropu. Během nich se vystřídal deset prezidentů a řada premiérů různých vlád, kteří po sobě zanechali nemesazatelnou stopu v proměnách národa.

Nejprve byla naše země až do konce první světové války součástí Rakousko-Uherska, pak se stala na chvíli samostatnou Československou republikou s demokratickým zřízením, za druhé světové války se dostala pod správu Německa, po r. 1948 do područí Sovětského svazu s odstoupením Podkarpatské Ukrajiny, v r. 1990 se vrátila do Evropského společenství, aby se už v r. 1993 rozdělila na Českou a Slovenskou republiku.

Jaký osud ji ještě čeká? Začneme s našimi vzpomínkami u zrodu naší republiky, jak jsem je popsal i v knize „Paměti národa“, která vyšla v r. 2009. Projdeme se tou historií, abychom si připomněli její mezníky.

PÁD RAKOUSKO-UHERSKÉ MONARCHIE

Evropa v 19. století byla rozdělena na pět velmocí: Velkou Británii, Francii, Prusko, Rakousko a Rusko. Po porážce Rakouska Pruskem v r. 1866 vznikla 15.3.1867 Rakousko-Uherská monarchie v čele s Františkem Josefem I. (1848-1916). Jeho manželka Alžběta (známá jako Sisi, a dnes srovnávaná pro svou krásu se zesnulou britskou princeznou Dianou), rakouská císařovna a uherská královna, byla v sobotu 10.9.1898 za vražděna italským anarchistou Luigiim Lucheni. V Německu vznikl 11.9.1872 Spolek tří císařů: Německa, Rakousko-Uherska a Ruska.

KONCEM 19. STOL.

sililo hnutí za osloboznění slovanských národů z područí habsburské i ruské monarchie. Polsko bylo součástí Ruska až do r. 1918 se zákazem vlastního jazyka. V rámci rakouské monarchie se boj o český jazyk opíral o buditele Josefa Jungmanna, Jána Kollára, Františka Palackého, Fr. L. Čelakovského a Karla Havlíčka Borovského. Tyto snahy vyvrcholily Slovanským sjezdem v Praze v době 2.-12.6.1848, kde slovanské národnosti žádaly, aby se vytvořil rakouský spolkový stát. Za český národ zde vystoupil Fr. Palacký a Pavel Josef Šafařík. Též roku vznikla i Slovenská národní rada, vedena Ľudovitem Štúrem, který položil základy slovanského spisovného jazyka. V Praze byla 25.12.1872 založena Národní strana svobodomyšlní, označovaná jako mladočeši, v opozici proti staročechům. Mladoče-

ši se nakonec dostali do Vídeňského parlamentu. Velkou zásluhu na tom měl T. G. Masaryk, který obhajoval pozitivní politiku, spravedlivou a obětivou.

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK

se narodil 7. března 1850 v Hodoníně, v domku chudých rodičů. Otec Jozef Masaryk (1823-1907) pocházel z nedalekých Kopčan v Horních Uhrách dnešního západního Slovenska. Matkou byla česká Němka Terezie Kropacek (1813-1887) z Hustopečí na jižní Moravě. Oba byli zaměstnání v Hodoníně na statku Nathana Redlicha, otec jako kočí, matka jako kuchařka.

Tomáš absolvoval nejprve německou dvojjazyčnou školu Hodoníně, po přestěhování do Čechy českou obecnou školu, od r. 1861 německou reálku v Hustopečích, po které ho otec dal do učení na kovářské řemeslo v Čechách. Přesto se rozhodl pokračovat na gymnáziu ve Strážnici, pak v Brně a nakonec ve Vídni. Tam se naučil latinsky, řecky, francouzsky a anglicky. V r. 1872 navštěvoval ve Vídni filozofickou fakultu, kterou ukončil 1876 doktorátem. Pak odjel na roční pobyt na univerzitu v Lipsku, kde se seznámil se studentkou Charlottou Garrigue, s níž se r. 1878 oženil v New Yorku. Též roku se stal privátním docentem ve Vídni a po přestěhování do Prahy v r. 1882 byl v r. 1897 jmenován profesorem na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. V letech 1891-93 se stal poslancem Říšské rady Rakousko-Uherské monarchie za mladočechy a už v r. 1893 byl zvolen do Zemského sněmu. Z něho však vystoupil a v r. 1900 založil Českou stranu pokroku. Začal se zajímat o politiku a její racionální směr. Ten proklamoval i při své návštěvě Chicaga v r. 1907.

Mezitím se v Evropě se zvyšovalo úsilí rozdělit monarchie na jednotlivé státy s vlastním jazykem a územím. To vyvrcholilo 28.6.1914, kdy na nástupce habsburského trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho ženu vévodkyni Žofii von Hohenberg byl v Sarajevu 28.6.1914 spáchán atentát studentem Gavrilo Principem, po kterém František Josef I. vyhlásil 1.8.1914 mobilizaci.

Vypukla první světová válka, do níž se postupně zapojila řada států Evropy, Japonska, USA i Austrálie. Válečná zóna se v Evropě rozšířila nejprve k západu až do Paříže, v r. 1916 se do ní zapojila i jižní větev s Itálií a nakonec východní fronta, kde v Rusku došlo v listopadu 1917 k revoluci, při níž byl svržen car Mikuláš II. a vznikl Sovětský svaz.

V této době se T. G. Masaryk v Ženevě 6.7.1915 postavil proti Rakousko-Uherské monarchii s požadavkem samostatnosti naší země. Za tento čin byl v nepřítomnosti odsouzen k trestu smrti a znemožněn mu návrat do vlasti.

VZNIK ČSR

Jeho provolání mělo velký ohlas u našich krajanů v Americe, kde došlo 22.10.1915 ke Clevelandské dohodě mezi Čechy a Slováky. Vznikla nejprve tajná organizace Maffia v čele s Masarykem a Benešem, kterou v únoru 1916 v Paříži zaměnili za Českou národní radu, do níž vstoupil a jejímž místopředsedou se stal inteligentní a populární M.R. Štefánik (který v letech 1914-1918 organizoval československé legie v Srbsku, Rumunsku, Rusku, Itálii). Řada našich vojáků musela nastoupit na vojnu za monarchii, ale na druhé straně se začaly formovat ze zajatců a uprchlíků československé legie, které se prosadily ve Francii, Itálii a hlavně v Rusku. Největší vřelost zasloužily v Rusku, kde v Kyjevě založil dr. Václav Vondrák 28.8.1914 Českou družinu. Dne 3.4.1915 přeběhl do zajetí celý 28. pražský pluk v Karpatech. Družina se 2.2.16 přejmenovala na První střelecký pluk a 19.5.16 na Čs. střeleckou brigádu. V červnu 1917 jednal TGM v Rusku a ve Francii o možnosti vytvořit Čsl. armádu legionářů. Po vítězné bitvě u Zborova 15.2.17 přijel 27.7. na Ukrajinu, kde se mu podařilo přemluvit zajatce a uprchlíky, aby utvořili vojenskou jednotku bojující za samostatnost naší republiky. Do konce téhož roku vznikl Čs. sbor o téměř 50 000 vojáků.

Dne 7.11. však začala v Rusku Velká říjnová revoluce, která skončila vítězstvím bolševiků vedených V.I. Leninem. V zemi nastaly velké zmatky, a aby se vyhnula další infiltraci cizích vojsk, podepsala nová sovětská vláda 3.3.1918 Brestlitevský mír, a to i za cenu odstoupení velkého území evropského Ruska. Naše legie se najednou ocitly na cizím území. Protože nebyla šance porazit vojska monarchie, vydaly se na neuvěřitelný pochod napříč celým Ruskem a Sibiří až do Vladivostoku. Během r. 1918 zvítězily tyto jednotky na 32 místech, kde byly napadeny nejen rakouskou, ale i vznikající sovětskou armádou. K nejznámějším patřily boje u Tarnopole, Kyjeva, Bachmače, Jekatěrinburgu, Buzuluku, Omsku, Irkutsku, Bajkalu. Obsadili i železniční Transsibiřskou magistrálu. Do Vladivostoku dorazilo už 12 střeleckých pluků a dva obrněné vlaky. Koncem r. 1918 měly čs. legie kolem 61 000 vojáků. Když TGM dorazil s legiemi až do Tokia, byl 18.4.18 požádán americkým vyslanectvím o memorandum. Pod novým velením (od 1.4.1918) M.R. Štefánika byly legie k 1.2.1919 reorganizovány. V polovině r. 1919 začala evakuace naší armády, která se vracela do Evropy. Velká část se přemístila do Francie a Itálie na západní frontu, kde opět vynikla.

Ranění byli odvezeni lodí domů a později se vrátili i vojáci ze západních legií, ale nikdo je v chudobě zbídačelé zemi nevínil.

POKRAČOVÁNÍ

ze str. 1
nisterského předsedy Protektorátu Čech a Moravy, aby svůj národ chránil proti nacistickému diktátu. Zatímco předstíral loajalitu okupantům, odmítal podepsat protizidovské zákony a odpřisáhnout věrnost Adolfu Hitlerovi. Když říšský protektor Konrad von Neurath zastavil publikaci Masarykova díla, Eliáš mu napsal: "Toto je akt neslýchaný v naší kulturní autonomii". Navázal spojení s podzemím a s Benešovou vládou v Londýně. Krátce poté, co do Prahy přijel Reinhard Heydrich, byl Eliáš zatčen, postaven před soud a odsouzen k smrti. V posledním poselství z vězení napsal: "Znovu prosím svoji ženu, aby mi od-

ROZHODUJÍCÍ UDÁLOSTI

pusťla. Líbám ji a objímám ji. Zvítězíme". A po přečtení Frankova článku ve Völkischer Beobachter, ve kterém ho Frank obvinil, že je vůdcem odporu proti Němcům, komentoval: "Ten krvavý pes žádá můj hlavu". Eliáš byl popraven 19. března 1942. Jediný důvod, proč nebyl popraven komunisty je, že nacisti se k němu dostali dřív.

Nebo profesor botaniky na Karlově univerzitě Vladimír Krajina, který k nám v Obecním domě promluvil večer před pochodem na Hrad. Jeho řeč byla nezlomným vyznáním víry ve vítězství pravdy a svobody. Když jsem se s ním po letech setkal v Kanadě, řekl jsem mu, že ho považuji za nejstatečnějšího Čechoslováka 20. století. Odpověděl: "Přestal jsem být hrdinou, když jsem opustil Československo."

VLADIMÍR KRAJINA, profesor botaniky na Karlově univerzitě, se brzy po obsazení Čech a Moravy nacisty zapojil do podzemní činnosti a navázal spojení s Benešovou vládou v Londýně (kam poslal zprávu, že Hitler plánuje napadnout Rusko), později se přestěhoval do severních Čech, kde několikrát unikl zatčení.

Vladimíra Krajinu jsem první viděl a slyšel v pražském Obecním domě. Krajina k nám hovořil o své vášnivě víře ve vítězství svobody. Řeč, kterou promluvil, byla jedna z mála řečí, na které jsem nikdy nezapomněl. Pak odejel, aby v noci na lyžích přešel hranice do svobodného světa. Jeho posluchači se před Obecním domem shromažďovali k pochodu na Hrad. Několik z nás se na chvíli zastavilo před Obecním domem na kus řeči: Vratislav Štafl se svojí budoucí ženou Dagmar, Viktor Fic, Zdeněk Votruba a já. (Všichni jsme se mj. později sešli v Torontu.) Hlavním tématem hovoru: na poschodí pod námi se konala první schůze obrozené Národní fronty. Měl se jí zúčastnit i Klement Gottwald. Dnes z těch debatérů žijí jen dva Dagmar Štaflová a já.

MILADA HORÁKOVÁ - jediná žena popravená v Československu - graduovala na Právnické fakultě Karlovy univerzity a pracovala na sociálním oddělení města Prahy. Po okupaci nacisty vstoupila do odbojové organizace, byla zatčena gestapem, vězněna na Pankráci a v Terezíně, než byla odsouzena na 8 let tvrdé práce. Na konci války byla osvobozena a dekorována francouzskou a československou vládou za statečnost, zvolena předsedkyní Československé rady žen, místopředsedkyní Unie osvobozených politických vězňů a členkou parlamentu (po komunistickém puči rezignovala). O rok později byla komunistickou policií zatčena a souzena pro vlezradu. Při procesu údajně (slyšel jsem hlasy, které to popíraly) prohlásila: "Věřím ve svobodu a rovnost všech. Jsem proto zrádce?" Odmítám takzvanou lidovou demokracii Československé republiky, poněvadž ji nepovažuji za demokratickou. Pracovala jsem proti ní. Kdyby se stal zázrak a já byla propuštěna, pracovala bych proti ní znovu." Horáková byla odsouzena k smrti. Památník, vztyčený k její počtě na Olšanském hřbitově, nese nápis: "Pověšena a nepohřbena". Klub, nesoucí její jméno, oslavil její život v torontském "Museum Theatre" 2. července 1953. Slavnostní řečníkem byla poslankyně Margaret Aitken, která ve své řeči předpověděla: "Až se toto století bude uzavírat, Milada Horáková bude legendou a jedním z nesmrtelných jmen tohoto století."

GENERÁL HELIODOR PIKA v roce 1916 zběhl z rakouské armády a vstoupil do ruských československých legií. Bojoval v řadě slavných bitev na ruské frontě, projel (spolu s majorem Rudolfem Háskem, který v Torontu oslavil své stě narozeniny) Sibiř, kde museli čelit častým útokům Sovětské armády a zastavil se ve Vladivostoku, odtud cestoval do Francie, a konečně domů. Během druhé světové války hrál významnou roli v organizování odporu proti nacistu, v roce 1941 byl jako šéf československé vojenské mise Benešovou vládou v exilu poslán do Moskvy. Po únorovém puči byl falešně obviněn, že britské tajné službě prozradil informace o československém obranném systému, odsouzen k smrti a v lednu 1949 oběšen. Během pražského jara byl částečně rehabilitován a po pádu komunistického režimu povýšen do nejvyšší hodnosti v československé armádě in memoriam.

MOR PRIMITIVNÍ KRUTOSTI se šíli do věznic i soudních síní a vyhnal z domova desetitisíce lidí. Tisíce z nich přišlo do Kanady a zanechalo jasné stopy, které jsem se snažil zachytit v knize "The Story of Czechs and Slovaks in Canada... It all began with Prince Rupert". Pro mne typickou příhodou denního života během čtyřicetiletého období inspirovaného pučem, je příběh mého bratra Mírka. Mirek hospodařil na usedlosti v Čechách. Po puči komunisté sebrali hospodářům pole, a jen chvíli trvalo, než jim sebrali i dobytek. Ačkoliv v té době už byl dost mechanizován, Mirek miloval své koně. Když mu pro ně došlo krmení, šel si je nasekat na pozemek, který před několika dny ještě vlastnil. Někdo ho udal. Mirek byl odsouzen na pět let v pracovním táboře... JOSEF ČERMÁK

Nastal druhý měsíc osmičkového roku, ve kterém přichází smutné výročí - 50 let od sovětské invaze Československa. Můžeme ponechat stranou, že se komunistický režim nedá reformovat, nebo že by pražské jaro skončilo stejně nějakým průvihem, protože by lidé chtěli více, než byla KSČ ochotna dát. Co hlavně trčí v paměti mých současníků, je probuzení do invazního rána.

Proč invaze? Proč nedokázal Sovětský svaz udržet svou říši a klientské státy bez násilí, nebo hrozby násilí? Proč byly podrobené národy sovětské říše tak nenadšené a jednotliví lidé přímo zhnuseni realitou sovětského panství? Jakmile hrozba násilí skončila, tak se říše rozpadla nevídanou rychlostí.

Jiné říše v historii se rozpadaly postupně, například ottomanská nebo španělská říše. Proč trvala římská říše 1000 let a měla takový obrovský vliv na budoucnost Evropy?

SPRÁVA ŘÍMSKÉ ŘÍŠE je významný námět, méněci se během staletí. Římané měli od raných začátků systém dlouhého výhledu - z porážek nepřátel udělat přátela a spojence. Říkám dlouhý výhled, protože to nebylo v té dávnej době, mezi 8. a 3. stoletím př. n. l. přišli obvyklé. Obvyklé bylo loupení, vraždění, vypalování a zotročení.

Po vzniku republiky 509 př. n. l. se věci vyvíjely stejně. Po roce 390 př. n. l., po dobytí Říma Kelty, byla římská armáda reorganizována konzulem Fabiem Maximem takovým způsobem, že teď už bylo těžké Římané porazit. A tak se najednou stali Římané pány střední Itálie se spojení na jihu (Řeky). Latinové v Latii kolem Říma dostali po porážce nejprve latinská práva, to jest římské občanství bez volebního práva, a postupně, když se dobře chovali, tak dostali plné římské občanství. Stejně postupovali Římané u dalších podmaněných kmenů a komunit, kde byl zaveden ještě jeden předstupeň - Prátele a Spojenci. Ti, když zavedli volební systém, a byli věrnými spojenci, dostali eventuálně

latinská práva. Zvolení starostové pak dostali plné římské občanství.

VE 3. STOLETÍ př. n. l. byla pevninská Itálie rozdělena jako šachovnice. Kolem Říma byla města s plným občanstvím; etruská města na sever měla latinská práva (Etruskové se spojili se Samnity a Kelty k poslednímu obrovskému útoku na Řím a projeli to; za trest dostali pouze latinská práva a jedno město ztratilo polovinu pozemků). Římané vyhráli první punskou válku v roce 241 př. n. l. Což byl jistě důvod k radosti, ale pak zrozpacitěli. Jak spravovat první zámořskou provincii, Sicílii?

Na Sicílii byli staré řecké komunity jako Syrakusy, Panormos (dnešní Palermo) a mnoho jiných, které byly dosud pod kartaginskou nadvládou. Římané to vyřešili takto: Sicílie bude mít římského guvernéra, který se nebude plést do místní správy. Bude mít za úkol obranu provincie, mezi

městské spory, vybírání daní a soudní rozepře. Správa této provincie se ukázala velmi úspěšnou a Římané pak ve stejném duchu pokračovali u jiných mimoslovenských provincií.

V roce 68 n. l. měla Římská říše 36 provincií. Při vzniku nové provincie došlo ke třem základním krokům: vytvoření seznamu obcí, sčítání populace a majetku (census) a vyměření území. K dalším povinnostem nové administrace patřila registrace narození a úmrtí, realitní transakce,

se dotýčné obyvatelstvo rozhodlo, že Římané nechtějí. Vyplyvá tady jediný logický závěr - že obyvatelstvo spolupracovalo na svém tzv. "zotročení". Východní provincie byly v oblastech starých měst s tradicí veřejné správy, kde stačil dohled. Jiné to bylo na západě, dalo by se říci "divokém západě", kromě pobřežních měst. V roce 121 př. n. l. byla vytvořena první provincie ve Francii, dodnes zvaná Provence, aby se zajistil pozemní přístup do Španělska, kde měli Římané dohodu s Kartágem o rozdělení Špa-

razníkem mezi barbarskými Germány a římským územím. Víděl v Germánech hlavní nebezpečí. Tento návrh přednesl po porážce migrujících Helvetů na kongresu galských kmenů a některé se k němu přidali. Ale bylo jich málo a zbytek se polekal, že přijde o svá privilegia. Města, vzdělanost a příležitost způsobily, že Tři Provincie byly baštou romanizace. V roce 69 n. l., po totálním zmatku po smrti Nerona v roce 68 a roku 4 císařů, podnítil jistý Julius Civilis Batavii (u ústí Rýna) k rebelii. Není po-

ní Afriku bylo také snadné spravovat. Hlavní obyvateli byli Řekové a Kartaginci, kteří se zde usazovali od 8. stol. př. n. l. a kteří oceňovali ochranu dvou římských legií proti loupeživým pouštním kmenům. Neméně oceňovali účast legionářů na veřejné prospěšných pracích na cestách, akvaduktech, přístavech. Severoafrické začali produkovat senátory také už za republiky.

ŠPANĚLSKO BYLO složitější, civilizovaná řecká a kartaginská města na pobřeží a blízko pobřeží neměla s římskou správou problém; jiné to bylo s horskými vnitrozemskými kmeny. Na těch si broušili vojenské zuby mnozí římsí generálové včetně Caesara, když byl propraetorem v provincii Lusitania. Odpovědi, podle Římanů, bylo další zakládání římských veteránských kolonií ve vnitrozemí. Kolem roku 70 n. l. byly tři španělské provincie plně romanizované. Ze Španělska pocházeli spisovatelé jako Senecové, epigramatik Martialis, satirik Juvenalis a císaři jako Trajan a Hadrián. Každá provincie měla své zvláštnosti, ale celkově byli provinciálové římskému panství rádi. Za loajalitu dostali infrastrukturu a přístup k volnému trhu od Británie po Sýrii, nelehké ke grantům a římskému občanství udělovaném za záslu-

JAK BUDOVALI SVOJI ŘÍŠI

Eva Firlová

vybírání daní (a dohled na obchodní společnosti daňových výběřčích) a soudní povinnosti - procesy, spory, atd. Bylo toho hodně, když uvážíme, že každý rok se posílalo do provincií mimo Itálii asi 160 lidí coby úředníků a jejich pomocníků. Byli to hlavně guvernéri. To byli senátory, zvolení v Římě, kteří už měli za sebou úřad praetora nebo konzula. Ti byli vysláni senátem do tzv. senátních provincií, těch bylo jedenáct.

Druhým typem byla imperiální provincie, kde byli posíláni také senátory, kteří už měli za sebou úřad konzula nebo praetora, ale vybral si je sám císař jako legáty, tedy své zástupce. Hlavní velkou provincií mimo senátní kontrolu byl Egypt. Ten neměl ani senátorského legáta, měl pouze prokurátora. Prokurátor byl finanční úředník provincie. Nebyli to senátory, byli to často lidé ve státní službě, a stát se prokurátorem byl vrchol jejich kariéry. Například známý Pontius Pilatus byl prokurátorem Judeje. Prokurátor vedl finanční stránku provincie a byl částečně nezávislý na guvernérovi. Proto také mnoho žalob na guvernyři mezi lety 31 př. n. l. a 200 AD mělo asi 22 římských legií. Znamenalo to, že asi 100 tisíc pravidelných legionářů hlídalo hranice od Británie po Sýrii před neklidnými sousedy. Je jistým problémem pro zaryté nepřátele a kritiky římské říše, kteří Římané obviňují ze všech možných zločinů a přečinů, že římského personálu bylo tak málo. V imperiálních provinciích se legie zdržovaly jen na hranicích. Prokurátor směl mít k ruce na nejvyšší polovinu legie (3000 mužů), a to pouze pomocné - to znamená z místních lidí neobčanů, s římským tréninkem a římskými důstojníky. V lidnatých provinciích to zjevně nebyla ta drtivá síla, která by udržela obyvatelstvo v otročnickém područí, kdyby

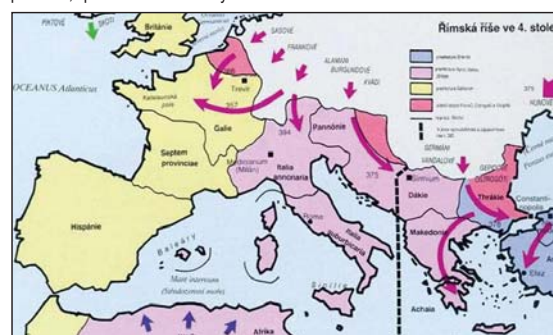
nělska na dvě sféry vlivu po 1. punské válce.

CAESAR DOBYL PRO ŘÍM zbytky Francie, Belgie, Holandsko a část Německa na západní straně Rýna. Čím víc na sever, tím méně civilizace - tak co teď? Keltské kmeny provozovaly zemědělství na úrovni vesnic. Také byly mezi nimi kmeny lovčích lebek. Římané začali zakládat města v kmenových střediscích, jako správní jednotky, kam usazovali římské vojenské veterány a kam hbitě přicházeli sousedé Keltové, kteří se velmi rychle romanizovali. Velice snadno přijali latinský jazyk, zákony a vzdělání. Gallie byla rozdělena na tři provincie, asi jak to Caesar odhadl: Akvitánie, Belgie a Lugdunensis. Záhada, proč se francouzští Keltové tak rychle romanizovali, trápi francouzské historiky dodnes, i když podle mě to záhada není. Caesar ve válkách s galskými kmeny všem vymátl rodovou šlechtu. Podle jeho Zápisů byla struktura galských kmenů tato: dělí se na šlechtu, druhy a nevolníky. Šlechta se obávala ztráty privilegií pod římským právem, což dobře vysledovali na tom, co se dělo v Provenci od roku 121 př. n. l. Kdejaký nevolník měl stejná práva jako šlechtic. Druidi byli vůbec proti celému tomu římskému podniku, protože Římané rozšiřovali gramotnost a Druidi k ní měli odpor. Oni se všemu učili nazpaměť - lékařství, náboženství, právo po desetiletí a nic nezapisovali, aby si udrželi svůj status nezbytných. Pismo znali - po staletí sousedili s Řeky. V Provenci se kdejaký usmrkanec, jehož rodiče sehnali týdně pár mědáků pro učitele, mohl naučit číst a psát. Druidské náboženství nebylo zakázané, pouze druidi ztratili svou moc. Zákaz lidských obětí z nich sejmul jistý nimbus nechtitelnosti, a knihy a gramotnost způsobily, že se od nich odvrátilo jejich znevůličivé obyvatelstvo.

Caesar původně nechtěl Gallii Comatu (dlouhovoulasou, na rozdíl od Provence) jako provincii. Chtěl, aby mezi sebou přestaly keltské kmeny válčit a vytvořili stát, který bude ná-

řád jasné proč, Batavové byli vyňati ze zdanění, protože jejich dovednost v říční plavbě a jako rekruti byla velmi oceňována. Což by nebyl velký problém v normálních časech, ale přidaly se k němu některé germánské kmeny.

Civilis harcoval po Třech Gallicích a burcoval lid k založení vlastního státu, galského království. Narazil na problém; přeživší šlechta by se k

němu přidala, ale těch by bylo málo. Galská města, hlavní mezi nimi Lugdunum (Lyon), neměla zájem. Výrobci keramiky, železa a jiní podnikatelé soutěžili o vojenské dodávky pro legie na Rýnu a neměli čas a chuť na rebelii. Císař Vespasian poslal na Rýn generála Cerialise, který uklidnil rozbouřené city, porazil Civilise a jeho neuspořádané germánské spojení a udělil Batavům další privilegia.

PÍŠU PODROBNĚJI O GALLII, protože zde je vývoj romanizace a důvod loajality velmi dobře zachycen v dobových dokumentech a historiků. Pravděpodobně také proto, že řada potomků těch, kterým udělil Caesar občanství, se stala významnými občany impéria. Například Gaius Julius Agricola, senátor a guvernér Británie, tchán Tacitův, Sextus Julius Frontinus, senátor, guvernér Británie; významný stavební inženýr Gaius Julius Lacer atd. Provence a Předalpští Gallie (Pádská nížina) produkovaly galské senátory už od republiky, hned jak jim Caesar plošně udělil občanství v roce 58 př. n. l. Sever-

hy, například dlouhé služby v pomocných legiích.

Proč se tedy trhy bývalé státy Sovětského svazu? SSSR neměl co nabídnout svým poddaným. Loajalita nebyla odměněna lepším životem, lepší technikou a spoluúčast na vládě měli jen vylození odpadlíci nezvolení ve svých komunitách, ale jmenování politbyrem. Proto musel mít Sovětský svaz "legie" v podmaněných státech, jinak nebylo nic, co by Československo a další státy lákalo k nějakému spojení.

Když vidím například u Ostii lázně, dlážděné cesty, zbytky akvaduktu, divadlo, kanalizaci atd., tak vím, že tato infrastruktura loďařského a úřednického městečka se opakovala ve stovkách měst a městeček po území od Británie po Sýrii a moc se těm lidem nedívám, že tomu dali přednost před chajdami z proutí a hlíny. Normální člověk vždy vždy si polepší, že? Se Sovětským Svazem na věčné časy to na polepšení nevypadalo. ■

ILUSTRAČNÍ FOTO WIKIPEDIA

PODIVUHODNÝ PŘÍBĚH ROBERTA F. LAMBERGA

Ota Ulč

Seznámili jsme se na právnické fakultě tehdejšího pražského, nepříliš vysokého Karlova učení. On byl o jeden ročník výš než ten můj, a právě byl březen 1953 a ve smuteční hale se konala trýzna za největšího génia všech věků, který permanentně odešel do pekla, J. V. Stalina. O pár dní poté následován byl svým žákem Klementem Gottwaldem, věrným, leč syfilitickým. Prostory naplněné snad částečně doopravdy truchlící mládeží, východy hlídány modrokošiláti dychtivci, aby nikdo neunikl. Hodně se tehdy mezi nimi budovatelsky vyznamenával Zdeněk Jičínský, posléze jeden z hlavních tvůrců nově, nepříliš relevantní ústavy, již značněji socialistické.

Setkání a seznamování v takovém riskantním prostředí si vyžadovalo trpělivost, oťukávání, správný čich, aby to dobře dopadlo. S Lambergem to dopadlo znamenitě, brzo jsme se domluvíli. Představuji ho vám: černovlasý, brýlatý, štíhlý, hlas hluboký, směrem k brumendo, pozoruhodný lingvista, plný si počínající v několika směrech.

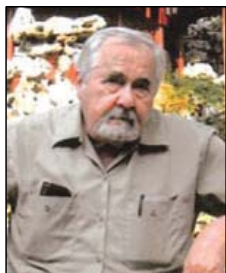
Z rodiny zřetelně židovské, zrodem nejpiš v Liberici, původním sudetském Reichenbergu. S podrobností rodinného prostředí se nesvěřoval, nikdy jsem se nedozvěděl, jak a zda válku přežili. Tento Robert, mnou Bobajse zvaný, přežil úpřekem na Slovensko, v tamějším prostředí se výtečně vyznal, dovedl se vydávat za autentického dramatika.

Dotáhli jsme to k promoci, nastala vojna, v mém případě černé výložky bez zbraní, po ní já do taláru, on do nějakého právního oddělení národního podniku. Uplynulo pár roků a potkali jsme se v New Yorku, kam nás vítř osudu odevlál. Zásluhou náhodného setkání jsme se začali podrobněji seznamovat. Stejně jako mně se mu podařilo permanentně se vzdálit od budování beztržní společnosti, což zřejmě učinil via Norsko, nejpiš započal se svým budováním kapitalismu někde mezi fjordy. Podrobnosti jsem se od něj nedozvídal, třeba se z něj vůbec nestal Viking, ale Helvét s hodně svou částou švýcarskou bázi. Stal se významným dopisovatelem předních novin v bavorském Mnichově, jakožto pak zamořským dopisovatelem švýcarských Neue Zürcher Zeitung s bázi v New Yorku se zaměřením na United Nations - OSN.

Tam se dostavil via Švýcarsko se svou českou manželkou Věrou, absolventkou dějin umění, jiná mentalita, na rozdíl od Bobajse nijak explozivní. Děti neměli, kočky či kocoury ty ano.

Byl jsem přítomen jeho značce rozvášněné na tiskové kon-

ferenci v OSN na téma Kurdů, jejichž osud jakoby nikoho nezajímal. Lamberga ale zajímal a oprávněně se rozvášnil směrem k oficiálnímu mezinárodnímu mluvčímu, který se uchechtával Bobajsově nevoli, proč že se trápí skutečností, že Kurdové nemají svůj vlastní stát. Přestřelka započala: Kurdové mají svůj jazyk, kulturu, tradici, celkem jich

je něco kolem třiceti až čtyřiceti milionů, ovládání čtyřmi cizími státy, každý jiným směrem - Turcko, Sýrie, Irák, Írán. Vyřešit by se to mělo. Moc bych jim to přál.

Byl jsem svědkem mohutnější exploze nikoliv v souvislosti s Kurdy, ale s českou neblahou historií stalinismu. Dozvěděl jsem se, že Jiří Pelikán, někdejší ultra-stalinista, likvidátor kariér tisíc politicky nevhodných studentů, najednou jakožto italský socialistický poslanec, člen Evropského parlamentu, obdržel pozvání do Ameriky, k němuž jako bývalý komunista potřeboval získat výjimku v podobě vstupního víza. Tu výjimku obdržel, takže cesta byla otevřena k vystoupení na Kolumbijské univerzitě, měl alma mater. Do příslušné haly jsme přišli první a sedli do první řady. Předpokládal jsem výbuch a okamžitě se dočkal. Bývalý Čech a pozdější Ital se dostavil a promluvil plynou angličtinou. Dále se nedostal, byl Lambergem přerušován dotazem, kde že se svou ničivou stalinistickou minulostí našel tolik drzosti přijít do takového prostředí.

Takto se do něho strefil, pořádný zásah, najednou mi ho bylo téměř líto, s obavami, jak on na něco takového odpoví. Pelikán se s tím vypořádal znamenitě, asi takto: "Podílel jsem se na mnoha svinstvích, ty mi nelze promítnout. Když se mi konečně rozsvítilo, a byl si toho všeho vědom, zbývalo mi tři možnosti: za prvé, buď v těch svinstvích pokračovat, nebo - zadruhé, se od nich distancovat a již se vůbec nijak neangažovat, nebo - zatřetí a nejobtížnější, nejvíce hříchů odstranit, s vědomím, že vše se nemůže naplnit pověst a že budu slyšet to, co jsem právě zde slyšel."

(Lepe to vyjádřit nemohl a krát-

ce poté na State Departmentu jsem měl příležitost vidět, jak se za jeho slovy dostavil správný čin. Konala se tam konference pro pár pozvaných, vždy dva za každý lido-demo - a za tehdejší ČSSR to právě byl Pelikán a já. Začal se prohrabávat v papírech a cosi mi ukázal: záznam ze zasedání pražského politbyra z minulého týdne. Též padla zmínka o Pelikánově prezidenství Mezinárodního studentstva, kde jeho náměstem byl pozdější první tajemník čínské komunistické strany, konečně prosazující jakousi liberizaci.)

===

Jiná, zcela příjemná příležitost se udála na soukromé párty, na níž přišel Ivan Sviták a Jiří Voskovec, s nímž jsem se tehdy seznámil. Na rozdíl od většiny přítomných popíjel střídavě. Posléze se mi podařilo získat jeho pozornost svým povídáním o řeči Pidgin English - což je jeden z oficiálních jazyků například mezi Papuánci. "Loket" se například řeke skru bilong han ("šroub náležející ruce") a krokodíl je pukpuk.

Krátce poté švýcarské noviny svého zahraničního dopisovatele Lamberga přeložily do Brazílie - do Ria na nejnáramnější adrese bájné pláže Copacabana. Bydlel tam na desátém poschodí v luxusu s výhledem na Avenida Atlantica a oceán. Přiletěl jsem tam k němu a přivezl konzervy pro jeho rozmanitý kocoura, který dával přednost americkým výrobkům. V Riu se tehdy tislo pár milionů obyvatelstva. Davy laskavé, laškovité, kde je třídění boj? Ne ve vztahu mezi mužem a ženou, ujistil mě můj hostitel. Zrovna telefonoval na jakýsi úřad. "Výborně, obejmě vás," oznámil do sluchátka.

"Dvakrát?" požádala. - "Jednou, ale pořádně. A dám vám pusku." - "Kolik?" - "Tucet." - "Ne - chci jich tisíc!"

Dotyčnou samozřejmě neznal, ale tak to tam chodí, přívětivost se oceňuje. Jenže kdo ví, už jsem tam několik roků nebyl, třeba tam rovněž začal řádit povyk se sexuálními harašením.

Ponoukl jsem ho, abychom vyjeli do hor uniknout vlhkému horku. Minuli jsme odbočku na Nova Fribourg, město, které vybudovali němečtí kolonisté, a na Teresopolis, pojmenované po Marii Terezi. Naši konečnou zastávkou bylo vyhledávané lázeňské sídlo Petropolis, kde nás očekával krajan Otto Heiling, batován na penzi. Čeští komunisté na jeho někdejšího zaměstnavatele nasazovali psí hlavu, jaký že to prý byl nemilosrdný vykořisťovatel, obviňovali ho i z genocidních choutek vystěhovat český národ až někam do Patagonie. Zatímco skutečný Baťa zachra-

ňoval své židovské zaměstnance odesláním na bezpečné výspy mimo Hitlerův dosah. Několik zachráněných jsem potkal v karibské oblasti a pak tedy i v Brazílii. Lázeňské město Petropolis, kde dědic trůnu Pedro Gaston Orleans de Braganca jezdí městem na koni. (Pedro měl zájem o důstojnickou kariéru. Uspěl ve Vídni, dostal se k hulánům posádkou v Čechách. Oženil se s komtesou z Chrudimi, spolu měli princátka, které pipaly české chůvy. Dnes muž v nejlepším pokrokovém věku se rád upamatuje na doby svého českého dětství.

V Petropolisu je pohřben slavný spisovatel Stefan Zweig, který se svoji ženou spáchali sebevraždu v roce 1942, kdy Brazílie vstoupila do války. Příčinou byly údajně pesimistické vize, jak nepovedeně vypadá svět. Tento Zweig byl strýcem českého literáta, exulanta Egona Hostovského. To mi v New Yorku tvrdil.

===

Několikrát jsem poté Brazílii šmejdil: Hlavní město Brasília, metropolis Manaus uprostřed džungle na rovníku, kam nevede ani jedna silnice, poté Belem, Salvador (Bahia), Curitiba, mohutné vodopády Iguasú u řeky Paraná v trojúhelníku států Brazílie, Paraguaje, Argentiny.

Bobajse s Věrou rozvedl, aniž se přilíši rozkmořili, povedlo se mu parádní interview s prvním marxistickým prezidentem na jihoamerickém kontinentu: toť v Chile, ovšem Salvador Allende Gossens, zvolen v roce 1970. Prosazoval radikální reformy znárodnění podniků vlastních cizinců, velice si ocizil střední třídu národa, mezitím poskytl interview německy perfektně mluvícímu dopisovateli Lambergovi za falešného předpokladu, že ho poslal soudruh Honecker z Dederonie. Po zjištění skutečnosti nesprávného novináře vyhodil, což bylo 11. září 1973 následováno pravocivým převratem, Allendou sebevraždou, a rok poté nastoletní diktatura generála Pinocheta.

Naposledy jsem Bobajse viděl na jeho nové adrese v Argentině, v Buenos Aires, čili přesun z Brazílie a portugalského do španělského, pro něj automatická to maličkost, nyní s novou místní manželkou.

S ní si má stará jediná manželka pěkně popovídala, my pánové český životci též vzpomínali na doby pražské. Posléze mu začal slábnout zrak a zemřel. Musíme tam všichni. ■

Znáte Bohdana Zatovkaniuka?

(dok. ze str. 8)

➤ ze str. 1 Order of the British Empire uvedla v anotaci

Dilia, divadelní, literární, audiovizuální agentura, jejímž hlavním předmětem činnosti je zabezpečování ochrany autorských práv.

Tento nenápadný, ale šarmantní muž, stačil za svůj velice nabitý život napsat na pětadvacet her, deset filmografií, filmové scénáře, mnohé filmy a hry režíroval, v mnohých neodolal, aby se nepostavil do řady k ostatním hercům. Byl to člověk až rozšafný, miloval humor a život a zejména jeho nenadálé nástrahy a spletitosti. S nimi si pohrával a dokázal je vyvést až do absurdna, jakoby se vysmíval jejich aktérům.

A lidé jeho bezstarostné hry s nečekanými záplatkami milují. Milují je stejně diváci jako i herci, a pro svoji (ovšem jen relativní) lehkost bytí se objevují často i na scénách amatérských spolků. Jsou nenáročné co do počtu obsazení herci, scény jsou jednoduché, dramatik si dal záležet, aby se v nich mnoho nestěhovalo, nepřelékalo, aby rekvizity byly lehce k sehnání a aby se postavy pohybovaly v civilním, všem blízkém světě.

A tady možná nalézáme odpověď Bohdana Zatovkaniuka na otázku, proč by měli diváci vidět tuto hru? „Protože je veselá, komická a jednoduchá.“ A vybral si tu s názvem Manželství o život. Ostatně, názvy jako by padaly z téhož oka - potvrzuje i nabídka Dilie: A je to v pytlí, Dvou-plošník v hotelu Westminster, Habadúra, Prachy? Prachy!, Rodina je základ státu atd. Mnohým se ještě nedostalo té cti být přeloženo do češtiny, ale až se ohráji ty, co nyní kolují malými scénami, také na ostatní dojde řada. Lidé se smějí rádi, neradi přemýšlí o věcech těžkých, do divadla se chtějí jít pobavit a uvolnit se.

Mají i ty relativně jednoduché hry svoje nástrahy? „Mají“, potvrzuje Bohdan tentokrát ne jako herec či mušikant anebo zvkář scény, ale jako režisér, který ví, oč tady jde. Vedle dynamiky řeči, čistoty výslovnosti, rychlého navazování a samozřejmě velice dobré (a raději vynikající) znalosti textu, což je základ možnosti věnovat se herecké práci na scéně, to jsou až matematicky vypočítané pohybové scény. „Ty, když nevyjdou, hru pokazi“, konstatuje Bohdan. Vi proč.

Nacvičit na zkoušce se nedá, protože na scéně pak žije hra svůj život. A pokaždé je malinko jiný. „Na scéně hrají herci sami za sebe, uzavřeli zapéklosti dále, vědom si také bolesti, kterou trpí každá amatérská scéna: lidé dělají divadlo po práci, pro legaci, pro radost sobě a jiným. Takže když přijdou přesčas či služební cesty, nedá se svítit, zkouška bude jako zraněná kobyla kulhat.

Ale i přes tyto neduhy dělá ansámbl svému divákovi pomyšlení, protože i je to baví. ■

Rezervujte si místo na PÁ 20. ve 20.00, SO 21. v 16.00 a ve 20.00 či na NE 22. dubna jenom v 16.00 na tel. (416) 463-3182. Těšíme se!

**Darujte
Nový domov
dárek na celý rok
647. 770 1713
roční předplatné**

UŽITEČNÉ ADRESY

VELVYSLANECTVÍ ČR v KANADĚ
Velvyslanec PAVEL HRNČÍŘ
251 Cooper St., Ottawa
ON K2P 0G2
Tel: (613) 562 3875
Fax: (613) 562 3878
E-mail: ottawa@embassy.mzv.cz
Web: www.mzv.cz/ottawa

VELVYSLANECTVÍ SR v KANADĚ
Velvyslanec ANDREJ DROBA
50 Rideau Terrace, Ottawa
ON K1M 2A1
Po-Št 8-16.15 h., Pia 8 -15.00 h.
Tel: +1(613) 749 4442 ex. 101
Email: andrea.dankaninova@mzv.sk

GEN. KONZULÁT ČR v TORONTU
Generální konzul IVAN POČUCH
2 Bloor St. W. suite 1500, Toronto
ON M4W 3E2
Po Út Čt Pá 9.00-12.00
Tel: +1(416) 972 1476
Fax: +1(416) 972 6991
Email: toronto@embassy.mzv.cz
Nouzové linky: +1 (647) 282 8119
+1 (647) 406 9221
Web: www.mzv.cz/toronto

HONOR. GK ČR CALGARY
Hon. konzul JERRY JELÍNEK
Suite 850-10655 Southport Rd. SW
Calgary, Alberta T2W 4Y1
ST 14.00 - 18.00
Tel: +1 403 269-4924
Fax: +1 403 269-3939
Email: Calgary@honorary.mzv.cz
jelinek@terramanagement.com
Konz. působnost obvodu: prov. AB
Časový posun: - 8 hod

HONORÁRNÍ KONZ. ČR MONTREAL
Hon. konzul HYNEK ŽIKOVSKÝ
2020 2020 Bld. Robert-Bourassa,
Suite 1920, H3A 2A5 Montréal, Québec
PÁ 10.00 - 12.30 předem dohodnout
Tel: 1(514) 316 4383
Email: montreal@honorary.mzv.cz
Konzulární působnost: prov. Québec
Časový posun: -6 hod

HONORÁRNÍ KONZ. ČR VANCOUVER
Hon. konzul a ved. úřadu:
KAREL VEČEŘA GALLAND
Suite 1700- 200 Granville Street, Vancouver,
BC, V6C 1S4
PÁ 13.00 - 15.00 předem dohodnout
Telefon: 1(514)316 4383
Fax: 1(604)662 4544
E-mail: kgalland@ecofluid.com
Konzulární působnost: provincie Britská
Kolumbie kromě Vancouver Island
Časový posun: -9 hod

HONORÁRNÍ KONZULÁT ČR ve VIKTORII
Honorární konzul ČR JIM H. REED
(obchod a ekonomické vztahy)
2555 Cotswold Road
Victoria, BC, V8R 3S3
Telefon: 1(250)360-7418
E-mail: jim.synachor@gmail.com
schůzka pouze na objednání

HON. VICEKONZ. ČR LENKA STORZER
(konzulární agenda a pomoc občanům ČR)
1652 Mountbatten Place
Victoria, BC V8S 5J9
Telefon: 1(250)888 1974
E-mail: victoria@honorary.mzv.cz
ST první v měsíci 12:00 - 15:00 h.
na základě objednání (mailem, telefonicky),
v případě nutné záležitosti je možné domluvit
schůzku i na jiný termín. Působnost na území
Vancouver Island.

VELVYSL. KANADY v PRAZE
Ve strunách 95/2, 160 00 Praha 6
Tel: (+420)272 101 800
Fax: (+420)272 101 890
Email: canada@canada.cz
Web: www.canada.cz

ČSSK v KANADĚ
PO Box 564, 3044 Bloor St. W.
Toronto ON M8X 2Y8
Tel: (416) 925 2241
Fax: (416) 925 1940
Porady a ověřování dokladů:
Email: ustredi@cssk.ca
toronto@cssk.ca,
Web: www.cssk.ca
Torontská pobočka (416)762 6846

ŘÍMSKO-KATOLICKÝ KOSTEL
Sv. VÁCLAVA
P. ThLic. Mgr. TOMÁŠ KÁŇA Th.D.
496 Gladstone Av., Toronto ON
M6H 3H9
Tel: (416) 532 5272
Fax: (416) 516 5311
Email: t.kana@seznam.cz
Web: www.katolik.ca

SLOV. EV. KOSTOL SV. PAVLA
Rev. LADISLAV KOZÁK
1424 Davenport Rd., Toronto
ON M6H 2H8
Tel: (416) 658 9793
Email: lpkozak@sympatico.ca

RÍM. KAT. KOSTOL Sv. CYRILA
A METODA, farář GRZEGORZ NOWICKI
5255 Thornwood Dr., Mississauga
ON L4Z 3J3
Tel: (905) 712 1200
Fax: (905) 712 0974

DEPT. OF SLAVIC LANGUAGES
UNIVERSITY OF TORONTO
Alumni Hall, 121 St. Joseph St.,
Room 405, Toronto, ON M5S 1J4
Associate prof. Veronika Ambros
Tel: (416) 926 1300 ext. 3200
Email: veronika.ambros@utoronto.ca

CZECH EVENTS NETWORK
PRO KANADU, USA & MEXIKO
Řídí LUBOMÍR NOVOTNÝ
909 Bay Street, Suite 1006
Toronto, Ontario M5S 3G2
Tel/Fax: (416)929 3432
Email: novotny@gmail.com
www.czechevents.net

NEW HOMELAND – CZECH AND SLOVAK (EVERY THIRD WEEK)

vydává Masaryk Memorial Institute, Inc., 450 Scarborough Golf Club Rd.,
Toronto, ON M1G 1H1. Řídí tiskový výbor MMI.
Archiv na webu www.masaryktown.ca

Redakce si vyhrazuje právo příspěvek zkrátit, redakčně upravit a rozhodnout o jeho
event. nezařazení. Z předplatného nevyplyvá předplatiteli nárok na umístění jeho
článku v novinách. ■ Anonymy neotiskujeme. ■ Předplatné se automaticky prodlužuje,
není-li odběratelem písemně zrušeno.
Názory prezentované v uveřejněných příspěvcích nemusí vyjadřovat stanovisko redakce
ani vydavatele, MMI. Nevyžádané rukopisy a fotografie redakce nevrací.
■ Redakce neposkytuje žádné informace o autorech.

Redakční rada: Barbara Sherriffová (konzultantka jazyka anglického), Jiří Grosman a
Miloš Krajný (Toronto), Josef Skála a Jiří Adler (Vancouver), Alena Martinů (Montreal),
Eva Fírllová (konzultantka jazyka českého, Sudbury).

Masarykův ústav (MMI) je nevýdělečná (not profit) organizace. Jejím posláním je
udržovat české a slovenské kulturní tradice a obohacovat tak život kanadské veřejnosti.
■ Kancelář Iva Ječmenová tel: (416)439-4354 (UT, ST, ČT 9.00-16.00), office@
masaryktown.ca ■ Roční předplatné: Kanada \$ 61 CAD, USA \$ 83 USD, ostatní \$
110 US. Šeky zasílejte laskavě na adresu uvedenou níže v černém poli. Ceny inzerátů
sdělíme na požádání.
Tyto noviny byly vybrány Národní knihovnou ČR jako kvalitní zdroj, který by měl být
uchován a stát se součástí českého kulturního dědictví. Stránky jsou archivovány
několikrát ročně a jejich záznam je součástí České národní bibliografie a katalogu NK ČR.

■ Šéfredaktorka a grafická úprava Věra Kohoutová
Mobil (647)770 1713 Píše vera.toronto@gmail.com

MMI JE NOSITELEM MASARYKOVY CENY UDĚLENÉ ČSSK V KANADĚ V ROCE 2007 & LAUREÁTEM CENY MZV ČR GRATIAS AGIT Z ROKU 2014

Předplatné novin odešlete
na tuto poštovní adresu:

Roční předplatné:
Kanada \$ 61 CAD
USA \$ 83 USD
ostatní \$110 USD

MMI NOVY DOMOV
450B Scarborough Golf Club
Rd. Toronto ON
M1G 3V7 CANADA

Tel: (647)770 1713

V ČESKÉ REPUBLICCE:
Komerční banka, a.s.,
Spálená 51, 11212 Praha 1
Účet: Masaryk M.I. Canada
Číslo účtu: 400 144-011/0100

NOVÝ DOMOV - OBJEDNÁVKA PŘEDPLATNÉHO

O Věk do 60 let O nad 60 let O nad 70 let O nad 80 let

Nový odběratel O do 60 let O nad 60 let O nad 70 let O nad 80 let

Předplatné Nového domova \$.....

Dar tiskovému fondu MMI \$..... Přikládám šek na \$.....

Jméno a příjmení

Adresa

Poštovní kód..... Telefon

Email

Šek zašlete laskavě na adresu:
MMI Novy domov, 450B Scarborough Golf Club Road, Toronto, ON,
M1G 3V7
Roční předplatné: Kanada \$ 61 CAD, USA \$ 83 USD, ostatní \$ 110 USD.
Za laskavé dary dárcům předem upřímně děkujeme.
Info redakce: vera.toronto@gmail.com, tel. (647)770-1713
office MMI: office@masaryktown.ca, tel. (416)439-4354

STRÁNKY NOVÉHO DOMOVA JSOU
ARCHIVOVÁNY NÁRODNÍ KNIHOVNOU ČR

SEAT SALE TO THE WORLD

UNIGLOBE
Enterprise Travel

Tel: 416 504 3800
Toll Free: 1 800 825 7577

Monday to Friday: 9:00 AM - 5:00 PM

1221 Yonge Street (at Summerhill Ave.)
Toronto

blanka@premieregroup.com
dianab@premieregroup.com

INTERNATIONAL TRAVEL

Travel with confidence, Travel with us!

Your next vacation is waiting for you Building memories, one vacation at the time...
Call us today and let us help you with your next vacation planning. We will help you build those memories with luxury and adventure cruises, romantic honeymoons packages, safaris, exotic island getaways and tours. Fulfill your travel dreams with your next trip.

Contact us today for our comprehensive and up-to-date specials so we can narrow your choices for your perfect vacation.

We are looking forward to making your next trip a memorable one, so CONTACT US TODAY and you can get packing!

Air Canada Rouge has introduced flights to Prague, Budapest, Kosice, etc.
Reminder: As of March 15, 2016 the eTA (Electronic Travel Authorization) is in effect for visitors to Canada. Please visit: www.canada.ca/eta

Our address: 600 Sherbourne St., Suite # 301, Toronto Ontario
(across the street of Sherbourne Subway Station)
Very convenient location with subway access or parking behind the building

Please call us: (416)922-7775 or 1-877-922-8775
cell: (416)939-6118

Email to: agatha@intertravel.ca or intertravel@rogers.com
Follow us of Facebook: www.facebook.com/intltravel
Website: www.intertravel.ca

**TRAVEL WITH CONFIDENCE,
TRAVEL WITH US!**

TICO Registration # 50016556

**Právnícká kancelář
MARTIN
ZATOVKANUK**

1984 Yonge St, Toronto
647-669-4369

■ martin@zlegal.ca
■ angličtina ■ čeština ■ francouzština

Z-LEGAL

Kousek z historie voleb v ČR aneb Prezidentské zajímavosti Jakuba Železného (3. dok.)

► ze str. 14

Garrigue Masaryk. Sedmáct let a jeden měsíc. Přesto i Václav Havel drží jeden zajímavý rekord.

Aniž by úřadoval kdekoli jinde než na Pražském hradě, přesto byl vlastně prezidentem čtyř zemí. Abychom byli úplně přesní, byl prezidentem pouze dvou (Československa a Česka), ale oficiálně se během jeho éry třikrát změnil název státu – nejprve to byla Československá socialistická republika, pak malou chvíli na jaře 1990 Československá federativní republika, poté až do rozpadu státu Česká a Slovenská Federativní Republika a od 1. ledna 1993 Česká republika.

Změny názvu státu zažili i jiní prezidenti – krátce Edvard Beneš před svou demisí (místo Československá republika se začal užívat název Česko-slovenská republika) a poté i Emil Hácha. Ten počínaje 15. březnem 1939 byl tzv. „státním prezidentem“ útvaru nazývaného Protektorát Čechy a Morava. Což byl ale nucený úřad jako legitimního prezidenta ho těžko můžeme po 15. 3. 1939 vnímat.

Změnu názvu nejenže zažil, ale sám inicioval i A. Novotný. Ústava z července 1960 kodifikovala nové označení Československá socialistická republika, a to na přímý Novotného popud (ústavě se také říká „Novotného ústava“).

■ KLAUS, LEGENDA VRCHOLNÉ POLITIKY

Rekord, jímž se pyšní Václav Klaus sice nesouvisí jen s jeho prezidentstvím, ale je zcela unikátní v obdobích, kdy v této zemi existovala demokracie. Žádný jiný demokraticky zvolený politik nebyl bez jediného dne přerušení v tzv. vysoké politice (berme za ni post od poslance „výše“) v celé historii od roku 1918 tak dlouho, jako právě Klaus. Ministrem financí se stal 10. prosince 1989, prezidentský mandát mu vypršel 7. března 2013. Mezi tím volené či jmenované funkce neopustil ani na vteřinu. Byl sice dvakrát (v roce 1998 a mezi lety 2002 a 2003) nakrátko „jen“ řadovým poslancem, ale i to se počítá. V mezidobí byl vicepremiérem, premiérem, předsedou sněmovny a prezidentem. Celkem strávil v politice nepřetržitě 23 let, 2 měsíce a 25 dní.

■ NEPOSLECHLI JSME JAZYKOVĚDCE. A TAK MÁME PREZIDENTY MISS ČI TOPENÁŘŮ

V roce 1990 vydali čeští jazykovědci doporučení, aby bylo slovo „prezident“ vzhledem k návratu vážnosti (a

respektované osobnosti) do tohoto úřadu napříště spojováno pouze s hlavou státu. Jako by prorocky tušili, že s prezidenty se u nás doslova roztrhne pytel. I Václav Havel rád říkal, že ho fascinují prezidenti sou-

těží krásy a po-dobně.

Ale pokud pomineme různé opravdu bizarní prezidenty (jako je při vši účtě třeba prezident Čechu topenářů a instalatérů České republiky), pak máme i tak s označením prezident poněkud problém. Rádi označujeme vše maximálně oficiálně, a proto často mluvíme o „prezidentovi České republiky“. Není to ale správně! Ústava – nejvyšší zákon státu – hovoří výlučně o „prezidentovi republiky“. Mimochodem – tak se funkce hlavy státu oficiálně a úředně nazývala vždy, jen s drobnou změnou písmenka „s“ za „z“, ať už se naše republika jmenovala jakkoliv. Výjimku tvořil takzvaný protektorát Čechy a Morava a jeho „státní prezident“.

■ OSLOVENÍ „PANE PREZIDENTE“ je bohužel – jak už řečeno výše, často nadužíváno u funkcí šéfů různých profesních či jiných sdružení a asociací. U hlavy státu je jasné, jak toho, kdo tuto funkci zastává, oslovnout – jak jinak, než „pane prezidente...“

Co ale dělat u exprezidenta? Tato otázka se objevila po odchodu Václava Havla. A přitom je ve slušných zemích zcela jasně vyřešena: demokraticky zvolený prezident v demokratickém státě se výrazem „pane prezidente“ oslovuje i po odchodu z funkce. Pokud se o něm mluví, může se mluvit jako o bývalém prezidentovi či exprezidentovi, oslovení by mělo zůstat takové jako v dobách, kdy mandát vykonával.

A není v tom skryté žádné politické přesvědčení, jak se mohli domnívat odpůrci Václava Havla, když jej někdo právě takto oslovoval. Vždyť právě tak, tedy: „... pane prezidente Havle...“ oslovil svého předchůdce Václav Klaus na úvod svého inauguračního proslavu v březnu 2003. A ihned dovysvětlil, že právě tak je ve světě běžné oslovovat bývalé hlavy státu.

Dodejme, že právě tak by měl být oslovován i on. Je to oslovení velmi zdvořilé, ale bezpříznakové. A ještě něco: jak oslovovat již zvoleného prezidenta, který se ještě neujal úřadu? Nepochybně také „pane prezidente...“, vždyť byl právě do funkce prezidenta zvolen, byť se jí de iure ujme až za čas. ■

ZDROJ: [HTTP://WWW.CESKATELEVIZE.CZ/CT24/NAZORY/2349868-NEPOSLECHLI-JSME-JAZYKOVĚDCE-A-TAK-MAME-PREZIDENTY-MISS-CI-TOPENARU](http://WWW.CESKATELEVIZE.CZ/CT24/NAZORY/2349868-NEPOSLECHLI-JSME-JAZYKOVĚDCE-A-TAK-MAME-PREZIDENTY-MISS-CI-TOPENARU)

Prague Restaurant & Cafe In Park

Rezervace & info:
mariana@praguerestaurant.ca

Call 416.289.0283

Pondělí /Monday	Čtvrtek až Sobota
zavřeno /closed	12.00 - 22.00
Úterý /Tuesday	Thursday to Saturday
17.00 - 21.00	Neděle /Sunday
Středa /Wednesday	12.00 - 21.00
17.00 - 22.00	

FB: Prague Restaurant, Toronto
Instagram: PragueRestaurant
WebSite: praguerestaurant.ca

450 Scarborough Golf Club Road, Toronto, Ontario M1G 1H1